

Császári királyi csendőrség.

Felügyelő:

Horrák János, altábornagy, 3 oszt. V. k. r. lvg., k. é. é.

Segédtszt:

Grzywa Emil, százados, K. é. é.

A cs. kir. honvédelmi ministerium csendőrségi ügyosztályának főnöke: Appel Sándor, lovag, ezredes.
2. oszt. F. J. r., 3. oszt. V. k. r. lvg.

Szolgálatételre beosztva: Payer Henrik, százados, k. é. é.; Tilzer Károly százados.

*1. sz. országos csendőrpáncsnokság.**Törzs: Bécs.*

Parancsnok: *Kislinger Albin*, ezredes, F. J. r. lvg.
Osztágpáncsnokságok: 1. Bécs, 2. Bécs, 3. Krema,
4. St.-Pölten, 5. Bécs-Ujhely, 6. Korneuburg.

*2. sz. országos csendőrpáncsnokság.**Törzs: Prága.*

Par.: *Kraft Hermann*, ezredes, F. J. r. lvg.;
helyettese: *Weitenueber Ede*, F. J. r. lvg. őrnagy,
másodtörzstiszt; *Supancic Jozsef*, F. J. r. lov. őrnagy.
Oszt.-par.: 1. Prága, 2. Leitmeritz, 3. Budweis, 4. Jičín,
5. Pilsen, 6. Csaszlaw, 7. Eger, 8. Reichenberg, 9. Königgrätz,
10. Chrudim, 11. Tábor, 12. Pisek, 13. Komotau,
14. Kladno, 15. Cseh-Leipa, 16. Klattau, 17. Příbram.

*3. sz. országos csendőrpáncsnokság.**Törzs: Innsbruck.*

Par.: *Schuschnig Alajos*, ezredes, F. J. r. lvg.
Oszt.-par.: 1. Innsbruck, 2. Trient, 3. Bozen, 4. Innsbruck,
5. Bregenz, 6. Bruneck, 7. Rovereto.

*4. sz. országos csendőrpáncsnokság.**Törzs: Brünn.*

Par.: *Grössl Engelbert* ezredes, F. J. r. lvg., k. é. k. (hd).
Oszt.-par.: 1. Brünn, 2. Olmütz, 3. Znaim, 4. Brünn,
5. Iglau, 6. Morva-Schönberg, 7. Morva-Ostrau, 8. Magyar-Hradisch.

*5. sz. országos csendőrpáncsnokság.**Törzs: Lemberg.*

Par.: Otthausi *Uhle Ede*, ezredes, 3. oszt. V. k. r. lvg.;
helyettese: *Rehn Ottó*, őrnagy, F. J. r. lvg. Másodtörzstisztek: *Janai Manowezda*, őrnagy, F. J. r. lvg. *Krist Ferencz*, őrnagy. *Smole Adolf*, őrnagy.
Oszt.-par.: 1. Lemberg, 2. Krakkó, 3. Rzeszów,
4. Przemyśl, 5. Tarnopol, 6. Stanislaw, 7. Samobor,
8. Tarnow, 9. Uj-Sandec, 10. Buczacz, 11. Rava-ruska,
12. Bródy, 13. Brzeżany, 14. Zaleszczyki,
15. Kolomea, 16. Stryj, 17. Tarnobrzeg, 18. Wadowice,
19. Jaroslau, 20. Biala, 21. Bochnia, 22. Jaslo,
23. Kolbuszowa, 24. Sanok, 25. Sokal, 26. Huslatyn.

*6. sz. országos csendőrpáncsnokság.**Törzs: Grác.*

Par.: *Oppitz Adolf* ezredes, F. J. r. lvg., k. é. é.
Oszt.-par.: 1. Grác, 2. Grác, 3. Leibnitz, 4. Leoben,
5. Marburg, 6. Cilli.

*7. sz. országos csendőrpáncsnokság.**Törzs: Triest.*

Par.: *Müller Ede* alezredes, F. J. r. lvg.
Oszt.-par.: 1. Triest, 2. Görz, 3. Pola.
Különítmény a tengerészeti szertárnál Polában.

*8. sz. országos csendőrpáncsnokság.**Törzs: Linz.*

Par.: *Rummer Károly*, ezredes, F. J. r. lvg.
Oszt.-par.: 1. Linz, 2. Linz, 3. Ried.

*9. sz. országos csendőrpáncsnokság.**Törzs: Zara.*

Par.: *Hribovsek Jozsef* alezredes.
Oszt.-par.: 1. Zara, 2. Spaiato, 3. Cattaro, 4. Sebenico,
5. Ragusa, 6. Castelnuovo.

*10. sz. országos csendőrpáncsnokság.**Törzs: Troppau.*

Par.: *Rauel Henrik* alezredes, F. J. r. lvg.
Oszt.-par.: 1. Troppau, 2. Troppau.

11. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs: Salzburg.

Par.: Adam Ernő őrnagy, F. J. r. lvg.

Oszt.-par.: 1. Salzburg.

12. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs: Laibach.

Par.: Polak Ferencz alezredes F. J. r. lvg.

Oszt.-par.: 1. Laibach, 2. Laibach, 3. Rudolfswerth.

13. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs: Czernovitz.

Par.: Haffnersburgi Bazylewicz Lajos, őrnagy F. J. r. lvg.
E. é. k.Oszt.-par.: 1. Czernovitz, 2. Radautz, 3. Suczawa,
4. Kimpolung.

14. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs: Klagenfurt.

Par.: Midelburg Lipót alezredes, F. J. r. lvg., A. é. k.

Oszt.-par.: 1. Klagenfurt, 2 Villach.

Csendőrség Bosznia és Hercegovinában.

Törzs: Sarajevo.

Parancsnok: Cvjetičanin Manó, ezredes, 3. oszt. V. k. r.
F. J. r. lvg., k. é. k. (hd.) — Helyettese: Ecker József
alezredes. Másodtörzstiszt: Desković Dénes őrnagy.Szárnyparancsnokságok: Sarajevo, Travnik, Banja-
luka, Bihać, D.-Tuzla, Mostar, Bilek és Gorazda.Szakaszparancsnokságok: Sarajevo, Visoko, Rogatica;
Travnik, Bugojno, Livno; — Banjaluka, Dervent,
Bosn.-Kostajnica, Tešanj; — Bihać, Petrovac, Krupa; —
D.-Tuzla, Brčka, Bjelina, Srebrenica, Zwornik; —
Mostar, Konjica, Nevesinje; — Bilek, Stolac, Gačko,
Trebinje; — Gorazda, Foča, Visegrád.Rendszerezített állomány: 3 törzstiszt, 12 I. és 4 II. oszt.
százados, 20 főhadnagy, 2 hadnagy, 9 kezelőtiszt, 65 ör-
mester, 214 örsvezető, 2031 csendőr, összesen 50 tiszt,
2310 főnyi legénység, 8 szárny, 28 szakasz és 261 örs.A felügyeleti körlet területe 51027.40 □ km. a
lakosság száma 1,560.092. — Egy csendőrré átlag
22.069 □ km. és 678 lakos esik.

A cs. kir. csendőrség állomány-átnevezete.

Országos csendőrség- parancsnokság	Osztag	Járás	Őrsők	Törzstisztek			Főtisztek				Számvivők	Legénység			
	parancsnokságok	Őrsők		Ezredes	Alezredes	Őrnagy	I. o.	II. o.	Főhadnagy	Hadnagy		Őrmeister	Őrsvezető	Csendőr	Összesen
							századosok								
1	7	18	208	—	1	—	2	1	2	3	1	25	149	496	680
2	18	92	623	—	1	2	7	2	8	3	2	103	339	1302	1769
3	8	24	153	1	—	—	1	2	4	2	1	31	145	459	646
4	9	34	256	1	—	—	4	2	3	2	2	41	171	570	796
5	27	74	481	1	—	4	8	6	10	14	2	92	439	2050	2626
6	7	20	158	1	—	—	3	1	1	3	1	26	161	433	630
7	3	11	65	—	1	—	1	1	1	1	1	13	62	233	314
8	3	12	97	1	—	—	1	—	1	2	1	15	64	220	305
9	7	13	110	—	1	—	2	1	5	—	1	18	114	498	640
10	2	7	57	—	1	—	1	—	—	2	1	9	43	145	202
11	1	5	40	—	—	1	—	—	1	1	1	7	26	98	135
12	3	11	77	—	1	—	1	—	1	2	1	15	70	214	305
13	5	9	79	—	—	1	1	—	4	1	1	12	80	242	342
14	2	7	62	—	1	—	1	1	—	1	1	10	61	163	239
Különítmény Pólában	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	6	73	82
Összesen	104	337	2466	5	7	8	34	17	41	37	17	419	1930	7196	9711

Megjegyzés: Ehhez még egy I. oszt. százados, mint segédtsiszt a cs. kir. csendőrség felügyelőjénél.

Történeti és statisztikai adatok az 1896-ik évről.

Midőn az elmúlt 1896-iki mozgalmas évre visszatekintünk, meglelégedéssel állapítjuk meg azon tényt, hogy a nemzet örömevében, a magyar állam ezredéves fennállásának évében, ennek méltó megünneplésére alkotott milleniumi kiállításon testületünknek alkalma nyilván közreműködni; a testület fennállásának kezdetéig visszanyúló időpontot is felölelő ismertetésekben, bizonyítékát nyújtottuk annak, hogy az intézmény az iránta támasztott követeléseknek s a beléje helyezett bizalomnak mindenkor oly mérvben felelt meg, a mely feljogosítja a testületet arra, hogy képességének tudatában bizalommal tekint mindama fokozott követelményekre, illetve megnyugással várja mindama újabb terheket is, a melyeket a mindinkább sokoldalúbbá váló szolgálat ellátás végett a jövőben reá utal.

A csendőrségi intézménynek a honvédségi pavilonban volt kiállítása méltó kiegészítését képezte a fegyveres erő bemutatásának s alkalmat nyújtott a csendőrségnek czéljával, szervezetével, hivatásszerű foglalkozásával s a közbiztonság terén elért eredményével áttekinthetően megismerkedni. Gondoskodva volt arról, hogy e kiállítás ne csak a nagy közönségnek nyújtson általánosan tájékoztató képet, hanem hogy az intézmény iránt közelebbről érdeklődők a szervezés, kiképzés, elhelyezés és az egész szolgálatra vonatkozó adatokat ott együttesen feltekinthessék.

Ez utóbbi czélnak megvalósítására szolgáltak a következő táblázatok:

«*A csendőrség szervezete*» a szervezeti törvény és utasítás alapján kidolgozva.

«*Rovatozott állománykimutatás*» a felállítástól 1895. év végéig kerületenkint és évenként összegezve és így a fejlődés mérvét előtűntetve.

«*Beosztási táblázat*» a felállítástól 1895. év végéig kerületenkint és évenként csoportosítva, a szárny, szakasz és őrsök számát és így ezek szaporodását is feltűntetve.

«*Szál- és löfegyverek s tőlények*» üvegszekrényben elhelyezve. A Kropatschek-tárkarabély és a csendőrségi forgópisztoly teljesen összerakott és szétszedett állapotban, az egyes alkatrészek megnevezésével.

«*A csendőrség elhelyezési térképe.*»

«*A lögy ismertetése.*» A pótlóavatási bizottság és a pótlókeret szervezete, rendeltetése és működése, állomány-kimutatás a felállítástól 1895. év végéig kerületenkint és évenként összegezve, növedék és fogyatéék részletezett feltűntetésével.

«*Kiképzési rendszer*» próbacsendőrök kiképzése, altisztai iskola és tábóri csendőrtanfolyamok.

«*A csendőrség szolgálata,*» rövid vázlat a csendőrség hivatásának és különféle szolgálat teljesítéseinek a szolgálati utasítás alapján.

«*A működési eredmény kimutatása.*» Rovatos táblázatban számadatokkal minden kerület összegezve, a felállítástól 1895. év végéig évenként feltűntetve.

«*Jelvényes kitűntetések, legfelsőbb elismerések, dícsérő okiratok, nyilvános megdicsérek*» táblázatos kimutatásban, kerületenkint és évfolyam szerint összegezve, a felállítástól 1895. év végéig.

A csendőrség «*öltözetének, fegyverzetének és felszerelésének*» ösmertetése gyanánt:

1. a csendőr-tisztek öltözete olajfestményben volt feltűntetve,

2. a *legénység* öltözete, fegyverzete és felszerelése bábalakokon volt bemutatva, mely bábalakokból egyúttal érdekes foglalkozási csoportok is alakították, úgy mint

a) egy gyalog- és egy lovas csendőr, ez utóbbi szintén gyalog, díszben;

b) egy lovas csendőr lóháton, szolgálati felszerelésben;

c) egy 2 főnyi gyalog járőr szolgálati felszerelésben, midőn szolgálati működésben egy csavargót igazolásra felszólít.

3. A hivatásszerű foglalkozások 40, és különböző csendőrségi laktanyák 10 darab fényképben voltak bemutatva.

A hivatalos közbiztonsági szolgálat terén a múlt év folyamán oly nagyobb jelentőségű mozzanatról, a mely kihatásában általánosabb természetű s így testületünk történetében megemlítésre méltó eseményt képezne, nem számolhatunk be, a mely körülmény csak felette örvendetes bizonyossága annak, hogy az előbbi évek ez irányban teljesített erős munkája mennyire kihatott és érvényesült eredményeiben.

Ugyancsak a gondviselés jóakaratából az elmúlt milleniumi évnek magasztos ünnepéleit nem zavarták meg az előző években oly gyakran előfordult s a csendőrség szolgálatát felette érintő országos elemi csapások és járványok sem s így ez irányban is nagyobb nyugalom és a rendes szolgálatnak nagyobb, meg nem szakított folytonossága uralkodhatott.

A múlt évben lezajlott országgyűlési képviselőválasztások alkalmából testületünk igen erős megpróbáltatásnak volt újból kitéve és csak a legteltesebb elismeréssel adózunk azon önfeláldozó, kötelességű és fáradhatlan magatartásnak, a melyet testületünk tagjai az egész ország területén a felizgatott szenvedélyekkel s az ily alkalmakkor már szokásos pártvillongásokkal szemben mindenkor tanúsítottak s bizonyára őket illeti az érdem azért, hogy a köz tudomásulag előfordult fékevesztett oly támadások alkalmával, a melyek már túllépve a pártoskodás

határát, magát a törvényes rendet és a társadalmi békét is komolyan veszélyeztették: higgadsággal és a hagyományos vitézéssel alkalmazott fegyveres beavatkozással helyreállították és megmentették a törvényes rendet.

Testületünk beléletében az elmúlt évben a fejlődésnek több oly jelét láthatjuk, a melyek kihatásukban a szolgálati viszonyoknak fejlesztését és az ügykezelésnek könnyítését biztosítják.

A múlt év folyamán a kerületenkívül rendszeresített II-od törzstiszti állásoknak egyelőre megbízatás által történt ideiglenes betöltése a megszaporodott alosztályoknak a szolgálat érdeke által követelt megszemlélhetése szempontjából immár elkerülhetlenné vált; ezen intézkedés a kerületek vezetésére nézve nagy könnyítést jelent, de a vezetés folytonosságát is biztosítja.

A fejlesztés terén nagy lépést jelentenek továbbá a múlt évben érvénybe lépett, az illeték- és gazdaszatkezelésre vonatkozó, — az örsök, pótlókeret, alosztályok, szárnnyak, számvivőségek és kerületi tanácsokat illető — utasítások és illetékszabályzat, nemkülönbén az általános szolgálati határozományok új kiadása, mely szolgálati könyvek a belső ügykezelésnek szabályozását és könnyítését szem előtt tartva, az ez irányban már előbb létezett szabályokkal szemben felölelik a tapasztalat által indokolt változtatásokat és újításokat s így a szolgálatnak érdekét böles és igazságos összhangzásba hozzák lehetőleg az egyénnek érdekével is.

Az állományok és alosztályoknak szaporítása a múlt évben felette lényegtelen volt, nehogy a két év előttihez hasonló nagymérvű szaporítások következtében az új anyagnak beolvasszása esetleg nehézségeket okozzon. Minthogy azonban a két év előtti nagymérvű szaporítás immár minden irányban a régi keretbe beleilleszkedett, beleolvadt; a csendőrségnek tervebe vett további fejlesztése és szaporítása is ismét folytatható lesz úgy, hogy ez irányban a

f. évben úgy az állománynak, mint az alosztályoknak lényegesebb szaporítására van kilitás.

A csendőrségi alapoknál ez évben is öröndetes gyarapodásról számolhatunk be, t. i. a csendőrségi alapok egy új alapítvánnyal szaporodtak, a mennyiben dombrádi Nagy Gyula szazados, zala-egerszegi szárnyparancsnok saját és neje nevére 6000 koronás oly alapítványt tett, a melynek kamatai három egyenlő részben, minden év szeptember havának 12-én három jeles őrsparancsnok között osztandó ki.

Ezen nemeslelkű, az intézmény fejlesztését s a tisztjeinknek anyagi gyarapítását célzó alapítványnak kamatai már a múlt évben először ki is adattak s midőn e helyen is az alapítónak, a testület közérzületéből fakadó hálás elismerést fejezünk ki, csak óhajtjuk, hogy azon nemes intentio, a melynek ezen alapítvány létrejövetelét köszönheti, minél teljesebben érvényesüljön.

A csendőrségi alapok jelen állása, a múlt évben ösmertetett vagyoni mérleggel szemben, az alapítványyszerű kiadások eszközlése mellett, a következő:

	1894.		1895.	gyarapodás
	frt	frt		
1. Csendőrségi jelvény-pótdíj-alap	58452·08	58746·86	294·78	
2. Csendőrségi jutalmazási (közös) alap	20055·90	20094·30	38·40	
3. Csendőrségi jutalmazási (külön) alap (e zsebkönyv jövedelméből teremtvé)				
1895-ben	13335·46			
1896-ban	15456·46			
4. Dombrádi Nagy Gyula és neje szül. Berndt Ilonka alap				
1896-ban	3000·—			

Az 1895/6. év folyamán a következő új őrsparancsnokságok felállítottak:

az I. számú csendőrkörületben:

Várdu-Dobrin	6 fővel	1895 szeptember 16-val
Nagy-Almásón	6 " "	október 1-vel
Bálványos-Váralján	6 " "	" "
Alsó-Podságán	6 " "	" "
Kanyádon	6 " "	" "
Földrán	6 " "	" "
Fargón	6 " "	" "
Nagy-Ilván	6 " "	" "
Magyar-Nemegyén	6 " "	november " "
Remetén	6 " "	" " " "
Csik-Ajnádon	9 " "	1896 április " "

a IV. számú csendőrkörületben:

Berzevicsén	5 fővel	1896 november 1-vel

az V. számú csendőrkörületben:

Cseszten	6 fővel	1896 november 1-vel

a VI. számú csendőrkörületben:

Mura-Szerdahelyen	6 fővel	1896 augusztus 15-vel

Őrsök létszáma felemeltetett:

a IV. számú csendőrkörületben:

sajó-szent-péteri őrs létszáma	2 fővel
varannói, kassói és beregszászi őrsök létszáma	1—1 " "

Létszám leszállított:

a IV. számú csendőrkörületben:

zborói, kapnikbányai és vásáros-naményi őrsök létszáma	1—1 fővel

Áthelyezetttek:

az I. számú csendőrkerületben:

a közrésztetői örs *Bardócra* 1896 május 10-vel
 a felső-damuki " *Alsó-Damukra* " " 1-vel
 a gyergyó-ujfalui " *Gyergyó-Alfaluba* " október 1-vel

a III. számú csendőrkerületben:

a darvasi örs *Zsákára* 1896 május 21-vel
 a kenderesi " *Fegyverekre* " október 1-vel

a IV. számú csendőrkerületben:

az erdő-szadai örs *Remete-Mezőre* 1896 február 5-vel
 az encsi " *Forróra* " május 1-vel
 a drágabártfalvi " *Kis-Almásra* " július 1-vel

a VI. számú csendőrkerületben:

a teveli örs *Kis-Vejkére* 1895 szept. 1-vel
 a lázii " *Rédébe* " decz. 27-vel
 a nagy-kapornaki " *Zala-Csányba* 1896 július 15-vel

Téglül csendőr-különítmények működtek:

az I. számú csendőrkerületben:

Görbepataknál 5 fővel 1896 április 1-től kezdve
 Nagy-Hermányban 2 " 1895 január 13-tól 1896
 május 12-ig
 Csik-Tusnád-fürdőn 2 fővel
 Zajzon 2 " } a fürdő-évadon át,
 Málnáson 2 " }
 Bálványoson 2 " }

a II. számú csendőrkerületben:

Marillavölgyön 5 fővel, 1896 május 16-tól szept. 30-ig
 Mehádián 6 " a fürdő-évadon át.

a III. számú csendőrkerületben:

Szabad-Szent-Tornován 1896 április 1-től szept. 30-ig
 Bihar-Füreden... --- } 5—5 fővel a fürdő-éva-
 Szent-László-Fürdőn --- } don át,

a IV. számú csendőrkerületben:

a rák-herlányi --- }
 a bártfai --- } fürdőekben, 2—2 fővel a
 a szobránczi --- } fürdő-évadon át,
 az erdőbényei --- }
 a diós-győri vas- és aczélgyárban 2 fővel állandóan,
 a krompachi vasgyárban 6 fővel 1896 április 28-tól,
 Friedmann községben 4 fővel állandóan.

az V. számú csendőrkerületben:

a trenésén-teplitzi --- }
 a koritnyiczai --- } fürdőekben, 2—2 fővel a
 a csorbatói --- } fürdő-évadon át,
 Nagy-Maroson 2 fővel a nyaralási idején tartamán át.

a VI. számú csendőrkerületben:

az almádi --- }
 a siófoki --- }
 a taresai --- } fürdőekben, 2—2 fővel a
 a hévizi --- } fürdő-évadon át,
 a balaton-füredi --- }
 a harkányi --- }
 a brennbergi közsézbánya-telepen 2 fővel állandóan.

A magyar kir. csendőrség rendszeresített

Csendőr-kerület	Ezredes			I. II.		Főhadnagy		Számvivő		Őrmester		Őrsvezető						
	Ezredes	Alezredes	Őrnagy	százados		Főhadnagy	Hadnagy	százados		gyalog	lovás	összesen	gyalog	lovás	összesen			
				I.	II.			I.	II.									
I.	1	1	1	8		27		1	1	71	71	210		210				
II.	1	1	1	6		17		1	1	25	17	42	137	25	162			
III.	1	1	1	7		17		1	1	35	18	53	118	53	171			
IV.	1	1	1	6		19		1	1	51	3	54	160	12	172			
V.	1	1	1	4		16		1	1	41		41	146		146			
VI.	1	1	1	6		18		1	1	42		42	185		185			
Összesen	6	6	6	23	14	54	60	3	3	3	3	3	265	38	303	956	90	1046

Ehhez a m. kir. horv.-szlav. csendőrség

Horvát-szlavon.	Ezredes			I. II.		Főhadnagy		Számvivő		Őrmester		Őrsvezető						
Horvát-szlavon.	Ezredes	Alezredes	Őrnagy	százados		Főhadnagy	Hadnagy	százados		gyalog	lovás	összesen	gyalog	lovás	összesen			
				I.	II.			I.	II.									
	1	1	1	3	1	8	6	1					36		36	200		200
Főösszeg	7	7	7	26	15	62	66	4	3	3	3	3	301	38	339	1156	90	1246

Tisztikar.

Ő cs. és ap. kir. Felsője 1896. évi április hó 4-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározással: nemesszégi **Nemesszeghy László** százados-számvivőnek — a m. kir. III. sz. csendőrkerület állományában — kitűnő, kötelességű és eredményűs működéséért, nemkülönbén a csendőrségi gazdaságkezelés és számvitel korszerű fejlesztése körül szerzett kiváló érdemeinek elismerésül, a *koronás arany érdemkeresztet* legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Ő cs. és ap. kir. Felsője 1896. évi június hó 14-én Budapesten kelt legfelsőbb elhatározásával:

állománya 1896. évi november hó 1-vel.

Csendőr-kerület	Ezredes			I. II.		Főhadnagy		Számvivő		Őrmester		Őrsvezető		Főáll. ló	Szabvány	Szabvány	Tiszti különítm.	Pótló-keret	Órs			Polgári alkalm.				
	Ezredes	Alezredes	Őrnagy	százados		Főhadnagy	Hadnagy	százados		gyalog	lovás	összesen	gyalog						lovás	összesen	gyalog		lovás	összesen	Irnok	Irodaszolg.
				I.	II.			I.	II.																	
I.	1	1	1	8		27		1	1	71	71	210		210		210		236		236	1	2				
II.	1	1	1	6		17		1	1	25	17	42	137	25	162		139	35	174		2					
III.	1	1	1	7		17		1	1	35	18	53	118	53	171		131	58	189		2					
IV.	1	1	1	6		19		1	1	51	3	54	160	12	172		183	14	197		2					
V.	1	1	1	4		16		1	1	41		41	146		146		162		162		2					
VI.	1	1	1	6		18		1	1	42		42	185		185		199		199		2					
Összesen	6	6	6	23	14	54	60	3	3	3	3	3	265	38	303	956	90	1050	107	1157	4	12				

ideiglenesen rendszeresített állománya.

	761	761	22	997		997		4	12				220		220						2
Főösszeg	502	550	6152	203	7359	678	8037	673	39	114	1	1	1270	107	1377	4	14				

Tomerlin Márton ezredesnek, a m. kir. horvát-szlavon csendőrség parancsnokának és

Lukács Mózes ezredesnek, létszám felett vezetve a m. kir. V. sz. csendőrkerületnél, a *III. osztályú tiszokora-rendet* díjmentesen, valamint

Ziegler Károly századosnak, megbizva a m. kir. I. sz. csendőrkerület II. törzstisztjének teendőivel — a *Ferenz Józsefrend lovaakeresztjét*, — méltányolva mindhármiuknak a legfelsőbb szolgálatban hosszas és jeles működés által kivívott érdemeit, — legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Ő cs. és ap. kir. Felsője 1896. évi október hó 10-én

Budapesten kelt legfelső elhatározásával *legkegyelmesebben* elrendelni méltóztatott, hogy az 1896. évi ezredéves országos kiállítás körül szerzett érdemek elismerésül: **Reinle Gábor** ezredesnek, a honvédelmi miniszterium XVI. ügyosztálya helyettes vezetőjének, a legfelsőbb meglegedés kifejezése tudtul adassék.

Kostka Pál a m. kir. honvédelmi miniszterium XVI. ü. o. beosztott I. oszt. századosnak azon buzgó szolgálataiért, a melyeket a m. kir. csendőrség számára ujonnan kiadott Illetékszabályzat, Pénztárkezelési, Számviteli és Gazdászatzkezelési utasításoknak kidolgozása körül teljesített, a m. kir. honvédelmi miniszter ur dicséző elismerését fejezte ki.

Nagy Béla I. sz. csendőrkerületbeli hadnagyának a Piatra Alba mellett — a román határ közelében — 6 romániai fegyveres katonának letartóztatása s ez által nagyobb mérvű határsértéseknek megakadályozása körül kifejtett igen ügyes, tapintatos és fáradságot nem ismerő, buzgó szolgálati működéséért a m. kir. honvédelmi miniszter ur dicséző elismerését fejezte ki.

Czakó Diósgyőri Barnabás IV. sz. csendőrkerületbeli főhadnagyának, segédtisztí minőségben 9 éven át tanusított szakszerű, ügybuzgó és eredményes működéséért a m. kir. honvédelmi miniszter ur dicséző elismerését fejezte ki.

Kostka Pál m. kir. III. sz. csendőr-kerületbeli I. oszt. századosnak, megbizva a II-od törzstiszt teendőivel, — a honvédelmi miniszterium XVI. ügyosztályában teljesített buzgó szolgálataiért a m. kir. honvédelmi miniszter ur dicséző elismerését fejezte ki.

Kostka Pál és **Fery Oszkár** századosoknak valamint **Tyrman József** és **Móricz György** főhadnagyoknak a magyar állam ezeréves fennállásának ünneplése alkalmából 1896-ban rendezett országos kiállítás hadügyi csoportjához tartozó m. kir. csendőrségi kiállítás számára készített igen sikerült táblázatok kidolgozása körül kifejtett fáradságtalan tev-

kenységükért és pontosságukért a m. kir. honvédelmi miniszter ur dicséző elismerését fejezte ki.

Előléptetések: I. a magyar kir. csendőrségnél.

1896. évi május hó 1-ével.

őrnaggyá: Szelestey Károly az I. sz. csendőrkerületnél a II. törzstiszt teendőivel megbízott I. oszt. százados,

I. oszt. századosokká: Szabó József V. sz. és **Tyll László** VI. sz. csendőrkerületbeli II. oszt. századosok,

II. oszt. századosokká: Rákosi Ferencz II. sz. és **Oláh Ödön** III. sz. csendőrkerületbeli főhad. nagyok,

főhadnagyokká: Mayer József IV. sz. és **simonyi és varsányi Simonyi József** II. sz. csendőrkerületbeli hadnagyok,

hadnagyokká: Wachsmann Vilmos II. sz. (1895 nov. 1. ranggal), **Klatrobecz Géza** I. sz., **Justh András** I. sz., **Balló Lajos** II. sz., **Cseresnyés Emil** I. sz., **Simon Balázs** VI. sz., **Szij Géza** II. sz., **Boronkai István** I. sz., **kricsfalui Kricsfalussy Jenő** V. sz. és **Novák Gyula** I. sz. csendőrkerületbeli hadapród tiszthelyettesek.

II. A m. kir. horvát-szlavon csendőrségnél:

II. oszt. századosokká: Madjerić Antal és **Lavrnja János** főhadnagyok.

1896. évi november hó 1-ével.

I. A m. kir. csendőrségnél:

alezredessé: Éderer Nándor, az I. sz. csendőrkerület parancsnok-helyettese,

őrnaggyokká: Ziegler Károly, az I. sz. csendőrkerületnél a II-od törzstiszt teendőivel megbízott

I. oszt. százados; az V. sz. csendőrkerületnél parancsnok-helyettségé való kinevezés mellett,

Hausenblas Károly, a II. sz. csendőrkerületnél a II-od törzstiszti teendőivel megbízott I. oszt. század.,
I. oszt. századosokká: **Verebélyi Marsó Lőrincz**, a IV-ik és **Petrás-Kammerer Gyula**, a III. sz. csendőrkerületbeli II. oszt. századosok,

II. oszt. századosokká: **Szepesi Gábor** a IV., és **Várady Ede** II. sz. csendőrkerületbeli főhadnagyk.

főhadnagyokká: **Pauer Béla**, a III., **Csiszár Gyula** és **Jurcsek Géza** VI. sz. csendőrkerületbeli hadnagyk,

hadnagyokká: **Hennel Gyula**, V. és **Ambrózy Gyula** IV. sz. csendőrkerületbeli hadapród-tiszt-helyettesek.

II. a m. kir. horvát-szlavon csendőrségénél:

ezredessé: **Bedeković Károly** alezredes, a m. kir. horvát-szlavon csendőrség parancsnokává való kinevezése mellett;

alezredessé: **Bach Alajos** őrnagy parancsnok-helyettségé való kinevezés mellett;

őrnaggyá: **Golubović Károly** II. oszt. százados. II. törzstiszti minőségben,

II. oszt. századosná: **Schwarz János** főhadnagyk.

Legénység.

A csendőrlegénység-állomány kiegészítési viszonyai az 1895/96. évben megfelelőek voltak, a mennyiben a fogyték ügymondva teljesen fedeztetett.

A beállott hiány fedezését nagyban elősegítette, hogy a cs. és kir. közös hadügyminiszter úr az évben is a cs. és kir. közös hadsereg gyal. és lovas magyar ezredeitől ápr. hó 1-vel ezredenként 4, összesen 260 tényleg szolgáló önként jelentkezőt engedte át a csendőrségnek.

A fogyték volt:

Év és hó	Csendőrkerületnél és pedig						Összes hiány
	I. sz.	II. sz.	III. sz.	IV. sz.	V. sz.	VI. sz.	
1895. évi							
Október	15	+9	1	15	2	13	37
November	4	+15	4	41	8	13	55
December	12	+18	4	29	13	3	43
1896. évi							
Január	+1	+10	24	20	23	1	57
Február	9	9	17	27	31	14	107
Márczius	3	20	9	29	33	25	119
Április		+13	.	2	.	4	+7
Május	20	+11	1	6	2	5	29
Junius	+1	+17	2	7	2	5	+2
Julius	6	26	11	28	8	17	96
Augusztus	+3	29	17	46	5	19	113
Szeptember	+1	40	22	43	9	27	140

Szolgálati kötelezettségének betöltése után kilépett:

Év és hó	Csendőrkerületnél						Összesen
	I. sz.	II. sz.	III. sz.	IV. sz.	V. sz.	VI. sz.	
1895. évi							
Október	14	8	22	16	12	18	90
November	14	6	11	25	17	24	97
December	27	7	7	20	6	20	87
1896. évi							
Január	12	6	13	14	4	9	58
Február	20	5	11	16	12	15	79
Márczius	12	4	5	16	3	5	45
Április	16	10	6	14	2	10	58
Május	19	2	10	14	4	9	58
Junius	6	4	9	13	3	13	48
Julius	14	40	25	15	13	11	118
Augusztus	8	6	6	12	4	1	37
Szeptember	14	12	8	19	8	6	67
Összesen	176	110	133	194	88	141	842

A magyar királyi csendőrség legénységi egyéneinél:

1896. évi szeptember hó 30-án volt:

Csendőr-kerület száma	Igazolványos	Korábbi ezüst érdemkereszt	Ezüst érdemkereszt	I. oszt. ezüst világségi érem	II. oszt. ezüst világségi érem	Hadi érem	I. oszt. legénységi szolgálati jel	II. oszt. legénységi szolgálati jel	Szolgálati pótdíjjal bíró csendőr	Szolgálati pótdíjjal bíró altiszt	Nős
I.	45	5	.	.	1	13	6	152	265	368	116
II.	14	15	3	1	1	11	10	98	215	202	86
III.	78	3	3	1	15	3	107	225	266	73	78
IV.	68	3	4	1	15	4	141	224	284	107	107
V.	41	3	3	.	.	17	4	124	209	170	65
VI.	38	5	7	.	1	17	3	106	305	146	104
Összesen	284	18	17	3	4	88	26	723	1443	1416	531

Azon fogvaték, mely a legénységi állományban 1895. okt. 1-től 1896. szept. 30-ig előfordult, számszerint a következők:

Csendőr-kerület száma	Meghalt	Szökevény	Nyugdíjazva lett	Végkielégítéssel elbocsátva	Családi tekinteteskől elbocsátva	Fegyrelmi utón elavítottak	Hadtörvényszéki leg elbocsátottak	Polgári állományba lépéssel elbocsátottak	Szolgálatban megsebesült	Sebesülés folytán meghalt	Fegyverhaszn. esetek száma
I.	11	15	17	42	3	4	9	4	6	.	16
II.	4	1	15	47	1	13	24	1	1	1	16
III.	7	15	15	14	1	11	12	5	.	.	7
IV.	7	15	14	8	1	3	27	6	1	1	17
V.	3	.	14	19	1	1	30	1	1	.	19
VI.	5	12	21	21	1	1	14	1	1	.	7
Összesen	5	104	152	13	39	116	18	11	1	1	83

Kitüntetések

(az 1895 október 1-től 1896 szeptember 30-ig terjedő időszakban).

I. Jelvényes kitüntetés nyertek:

Vujnovic Lázár m. kir. horv.-szlav. csendőrparancsnoksági őrmester.

1895. év tavaszán a sok hó rohamos olvadása folytán a Száva annyira megáradt, hogy márczius 20-án a mellette elnyúló hosszú védőtöltést több helyen áttörte. A sziszeki járásbeli Posavina községet egészen a környéken levő községeket s azok határait nagyrésztben elöntötte úgy, hogy ezen egész vidék tengerhez hasonlított. A víz az épületekbe is behatolt, a lakosság menekülni volt kénytelen.

Posavina községbe már a veszély kezdetén **Vujnovic Lázár** őrmester parancsnoksága alatt kirendelve volt csendőrlégénység ezen hirtelen beállott veszéllyel szemben már csupán az élet- és vagyonmentésre fordíthatta minden erejét. Ezen súlyos helyzetben **Vujnovic** őrmester éjjel és nappal egyaránt — egészségével és a veszéllyel mitsem törődve, — úgy a megszorult lakosok, mint a veszélyeztetett ingóságok megmentése és biztonságba helyezése körül fáradságot nem ismerő odaadással minden lehető megtett oly dicséretes eredménnyel, hogy sem emberben, sem állatban kár nem esett.

Hasonló végveszély előtt állott **Martinskaves** község is, a melynek védőtöltését az óriási támadó víz már-már áttöréssel fenyegette; de a kellő időben itt is megjelent **Vujnovic Lázár** őrmester csendőreivel s nyolc napon át szakadatlanul a töltésen tartózkodva ő volt az, a ki a legnagyobb veszély közepette is higgadságát megtartotta és — alig pihenve valamit — nem törődve egészségével és a zord idő viszontagságaival, nemcsak a helyes

pontokon és czélszerű módon intézte a védelmi munkálatokat, hanem maga is szerszámmal kezében, saját példájával folytonosan buzdította és vezette a már-már lankadó és kimerült népet, úgy hogy az ő helyes intézkedéseinek végrehajtása csakugyan a község megmentését eredményezte; a mely megmentés ezek szerint ugyszólván kizárólag Vujnoviá őrmester személyes érdemének tekinthető.

Mindezek folytán Ő cs. és Ap. kir. Felseje 1896. évi február hó 3-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározással **Vujnoviá Lázár** őrmesternek árvízveszély alkalmával tanusított kiválóan kötelesség-hű és kimagasló szolgálati működéséért, — a koronás ezüst érdemkeresztet legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Keresztély Mózes m. kir. I. sz. csendőrkerületbeli őrmester, 20 évet már meghaladott csendőrségi szolgálati ideje alatt, mindenkor kiváló szorgalommal s a közbiztonság terén jó eredménnyel működött.

Már fiatal csendőrkorában törekvés, becsvágy és kiváló buzgalom volt jellemvonása, megszokta és beleélté magát, hogy a közbiztonsági szolgálatot a terheesebb oldaláról vegye s ne kimélje magát.

A legelső fontos eredményt a gyergyó-ditrói őrsön mint csendőr 1878. évben érte el, hol az időben a ló, de különösen a sertéslopás volt napirenden, imélt és óvatos puhatolás után három veszedelmes tolvajt sikerült elfognia s minthogy ez által a vidék vagyonbiztonsága helyre állott, az akkori erdélyi parancsnokság őt nyilvánosan megdicsérte.

A következő 1879. évben czimzetes őrsvezetővé léptettetett elő, életrevalósága és minden oldalú használhatóságának ezen és a következő két évben az által adta tanújeleit, hogy előbb a csik-szent-györgyi őrsnek két megelőző — de eltávolított — parancsnoka alatt tönkre tett fegyelmet, elhanyagolt közbiztonságot, oktatást és az őrs zilált beléletét rövid idő alatt rendbe hozta. A Csik-Szent-Györgyön divott, gyakori tüzesetknél nemcsak tetterővel segéd-

kezett, de célhozvezető intézkedése és fáradhatlan örökölése által azokat meg is gátolta s így a lakosságot hálára kötelezte. Ehhez mindenben hasonló viszonyok között helyzetetett át az 1881. évben a kászonújfalusi őrsre, hol előjáróinak nagyrabecsülését és elismerését, valamint a lakosság teljes szeretetét vívta ki magának lankadatlan ügybuzgósága által.

Az előjárók látván ezen altiszt ügybuzgalmát, ügyességét és értelmes voltát, mind fontosabb vállalattal és őrsparancsnokságokkal bízták meg. 1882. évben a székely-keresztúri őrsre helyzetetett át, hová akkor 33 község tartozott. Ily óriási őrskörletben is, Keresztély az akkor folyamatban volt csendőrségi szervezés miatt nagyon hiányos létszámmal, képzetlen, ugyszólva próba-csendőrökkel, őrskörletét oly szorgalmasan járta be s a fiatal csendőröket oly példásan oktatta s vezette be gyakorlatilag a szolgálat minden ágába, hogy a közbiztonságot jó állapotban, őrsét pedig folytonos jó rendben tartotta, miáltal a lakosság és hatóságok szeretetét és becsülését kiérdemelte, őrsre pedig minden rendű előjárók által jó állapotban találtatott.

Ottani érdemeit szaporította még az által, hogy a szervezés miatt a csendőrség nagyon hiányos létszámú nagy számú csendőrjelölt szerzésével iparkodott kiegészíteni, a mi akkor különösen oly jelentékeny szolgálat volt, hogy ebbeli kiváló érdemei elismerésül a kerületi parancsnokság részéről újból nyilvánosan megdicsértetett.

Itt a közbiztonság terén is megszakitás nélkül minden évben számos eredményt mutatott fel.

1886. évben az akkor már czimzetes őrmester Csik-Szeredára helyzetetett át.

Itteni működése a következő:

a) őrsét és őrskörletében a közbiztonsági szolgálatot mintaszerűen vezette, úgy hogy őrsre mindenkor kiváló rendben találtatott;

b) az akkor a szakaszállomáson az első kiképzésben részesült próbacsendőröket a lehető leg-

magasabb színvonalra képezte úgy, hogy az előljárók meggyőződtek, miszerint ezen próbacsendőrök voltak legjobban kiképezettek; ugyancsak ezzel párhuzamosan

c) az őrs legénységének kiképzésével, ha mindjárt estéli időkbén is, oly szép eredménnyel foglalkozott, hogy számos derék altiszt neki köszöni a rendfokozatához nélkülözhetetlen alapot; a fegyelmezésben pedig oly vigyázó volt és a becsületértés fejlesztésére oly hatást gyakorolt, hogy a csik-szeredai őrsön az ő vezetése alatt 5 1/2 éven át egyetlen büntetés sem fordult elő.

d) A bűnügyek nyomozásában is kivált. Többek közt Csik-Mindszenten 1889. évben július 4-én Málnási Lázár agglegény furfangosan meggyilkoltatott, kiraboltatott. A tettesek kinyomozása és letartóztatása szakavatottságot igényelt. Keresztély őrmester abbéli feladatát kiváló szakértelemmel oldotta meg, mely érdem elismerésül a kerületi parancsnokság által dícsérő okirattal láttatott el.

e) Az akkor két nagy vármegye területére kiterjedt terhes szakasznak vezetése — az igen gyakran gyenkedő, többször szabadságon lévő és 1892. év tavaszán nyugdíjazott szakaszparancsnok mellett — sokszor nehezedett az őrmesterre és ő szakavatottan a legkisebb fennakadás nélkül, fáradságot nem ismerő tevékenységgel egyidejűleg az őrsre is felügyelt, és oktatást is végezte s így előjárói teljes megelégedésére működött. Buzgalmában annyira ment, hogy egy alkalommal, midőn 3 hétig tifusban súlyos beteg volt; csak alig lábadozó állapotban önként jelentkezett a szakasz vezetésére, hogy szakaszparancsnoka szemlekorútra indulhasson. Bár szárnyparancsnoka által többször figyelmeztetve lett, miszerint megrendült egészségére legyen tekintettel és maga iránt is ismerjen kíméletet, nehogy magát csupa ügybuzgóságból tönkre tegye; Keresztély őrmester daczára a figyelmeztetésnek magát nem kímélte, hanem teendőit mindannyiszor a leglekiismeretesebben teljesítette.

1892. évben Keresztély Mózes őrmester a szolgálat érdekében a fogarasi őrsre helyeztetett át s ott működését a már természetében lévő szorgalommal folytatta. Említett év folyamán az őrs letartóztatott 124 és feljelentett 191 egyént, 85 tényvázlatot és 98 feljelentést szerkesztett s abból Keresztély őrmester a rendkívüli sok irodai teendők mellett 19 tényvázlattal 32 egyént tartóztatott le és 21 feljelentési eset nyomozásában járt el.

1893. évben a fogarasi őrsön 116 egyén lett letartóztatva, 138 pedig feljelentve, 81 tényvázlat és 112 feljelentés lett szerkesztve. Ebből Keresztély őrmester 12 tényvázlattal 18 egyént tartóztatott le és 26 feljelentéssel elintéztett esetet nyomozott ki.

1894. évben 94 egyén lett az őrsön letartóztatva és 119 egyén jelentetett fel, 64 tényvázlat és 84 feljelentés szerkesztetett. Ebből Keresztély őrmester 10 tényvázlattal 19 egyént tartóztatott le és 23 feljelentéssel elintéztett esetet nyomozott ki.

A felsorolt esetek legnagyobb része betörés és egyszerű lopás, kisebb mennyiségben testi sértés.

Fontosabb esetek a következők:

1886. év január végén Dirdiff községben özvegy Stréza Bukara saját házában éjjel 8 álarcos egyén által megtámadtatván, 60—70 frt pénze és 300 frt értékű ruha, étel és itala elraboltatván, a nő irtóztos kínzás közben igen súlyosan megsebesített. Az eset után az előnyomozás alkalmával 1886. évben két gyanúsított tettes a fogarasi őrs által ugyan letartóztatott s a bíróságnak átadatott, de ezek bizonyíték elégtelensége miatt felmentettek.

Keresztély Mózes őrmester 1892. évben a fogarasi őrsparancsnokság átvétele után a nyomozást felelevenítvén: nyomozás után sikerült a valódi tetteseket, — 7 egyént, — kézre keríteni, a kik el is ítéltettek. Az elrabolt tárgyakból is jelentékeny rész megkerült.

Achim Tódor szász-keresztúri egyén 1892. évben Kurkó Mária benei lakosnőt meggyilkolta és a tett

elkövetése után megszökött. Keresztély őrmester az akkor igen nagy kiterjedű őrskörletben oly éber volt, hogy sikerült megtudnia, miszerint a fogarasi téglagyáraknál Bordás Gligor név alatt egy Achim Tódorhoz hasonló egyén tartózkodik. Az őrmester egy éjjel a gyanuba vett egyén lakását meglepte, de már nem találta honn. Azonnal a legkiterjedtebb s igen fáradságos nyomozást vette foganatba és sikerült a valódi tettest Achimot Mundra község határában feltalálni, kit a személyazonosság megállapítása után a székely-udvarhelyi kir. törvényszéknek átadott.

Keresztély Mózes őrmester a fogarasi őrsön léte alatt rendkívül tevékenységet fejtett ki, a fogarasi akkor 32 községet és nagy havas-részeket magában foglaló őrskörletben aránylag csekély létszámmal a zilált közbiztonsági állapotokat megszüntette, nyugodt, normális viszonyokat teremtett. Kiváló szorgalmáról és ügybuzgalmáról tanuszkodik a felsejelt nagy számu eredmény. Fáradhatlan működésével, mindenkor és mindenkiel szemben kifogástalan eljárásával, megnyerte a lakosság bizalmát és szeretetét, valamint a hatóságok teljes elismerését.

A közbiztonság terén kiválóan működött Keresztély őrmesternek 1894 augusztus 18-án a csendőrségi alappól pénzzjalalom, ugyanazon év december 1-én 72994/XVI. számú rendelettel pedig ministeri dicséző okirat adományoztatott.

1895. év nyarán a csendőrkörületi bíróságnál eddig működött egy segédmunkás a felszaporodott teendők elvégzésére elégtelennek bizonyulván, miután Keresztély őrmester törődöttsége miatt a külszolgálatot már kevésbé bírta, 1895 június végével a m. kir. kolozsvári VI. honvédkörületi mint csendőrbíróshoz segédmunkásul bevezényeltetett s az addig ott működött őrmesternek felülvizsgálás utján történt szabadságolása után mint segédmunkás a nevezett bíróságnál állandóan alkalmaztatik, kiváló szorgalom és munkaszeretet, valamint értelmes és ügybuzgó

működése folytán itt is az irodai ügykezelés minden ágában legjobban megfelel, előljáróinak elismerését bírja és reményt nyújt arra, hogy ezen alkalmazásában is a szolgálatnak még igen sok hasznot fog szerezni.

Mindezek alapján Ő cs. és Ap. kir. Felsége 1896. évi június hó 4-én Lainzban kelt legfelsőbb elhatározásával: Keresztély Mózes őrmesternek a közbiztonsági szolgálatban hosszú időn át tanúsított mindenkor kötelességű és példás magatartása, kiválóan buzgó és eredményes működése elismerésül, a koronás ezüst érdemkeresztet, legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Két derék altiszt működése.

I.

A szegedi puszták és tanyaák, valamint a Kecskemét város tulajdonát képező Monostor, Bugac és Pusztaszer puszták, a tovább nyugotra elterülő, gyéren lakott és mezőgazdaságilag kevésbé művelt homokbuckák, nemkülönben az ezen területen elszórtan fekvő községek, köztük kiválóan az említett puszták közé szorított és a m. kir. II. számú csendőrkörületi parancsnokság területéhez tartozó Kistelek község köztudomás szerint a magyar alföld bűnkrónikájában az első szerepet játszották. Hogy többet ne említsünk, itt volt kiváló működési tere Bóza Sándornak, és ide terjesztették ki hadjárataikat a kecskeméti Zubornyákok és más gonosztevők is.

1886. évi június havában Hefner Jakab mint fiatal altiszt helyzetetett Kistelekre őrsparancsnoknak. Átvéve őrsét megkezdette működését, mely jelenleg eredménytűs sikert mutat fel.

Működéséből csak a következő nevezetesebb esetek s ezzel kapcsolatban álló kimagasló ténykedései soroltatnak fel:

I.

A hódmezővásárhelyi születésű Farkas János és társainak, mint a magyar alföld s különösen Szeged vidéke ujabbkori rémeinek országszerte hírnevessé vált megszámlálhatlan bűnös üzelmel, — melyek között gyakoriak voltak a nagyobb szabású lopások, betörések lopások, rablások, sőt rablással párosult gyilkosság, gyilkosság kísérlete, hatóság elleni erőszak és emberölés bűntettei — rettegésben tartották az említett vidéket Ezen bünszövetség üzelmelke és ezek tetteseinek leleplezése tekintetében az értelmi vezetés érdeme, Thyll László százados azon időbeni szegedi szakasparancsnok urat illeti meg, de a nevezett százados úr intézkedéseinek gyakorlati végrehajtásában nem kevésbé kiváló érdem illeti meg Hefner Jakab őrmestert, ki a nevezett százados urat működésében példás odaadással, fáradhatlan buzgalommal hathatósan támogatta és a végeredmény eléréséhez különösen közrehatott.

A midőn Farkas János és társainak üzelmel leleplezve és a tettesek megállapítva lettek, azon főfontosságú feladat állott elő, hogy kiváltképen a szövetség vezére, Farkas János veszélyes gonosztevő, kéri tetsék közre. Ezen feladat megoldása azonban felette nagy nehézségekbe ütközött, mert ezen gonosztevő tartózkodási helyét mindenkor jól fizetett vagy érdekelt kinek vették körül s így történt meg, hogy a Szegedről meglepetésére Békés-Csabán át kiindult csendőrség Farkas Jánosnak csak hűlt helyét találta. Ezen gonosztevőt mégis Hefner Jakab őrmester ugyszólván egyedül fogta el és tartóztatta le.

Hefner Jakab őrmester ugyanis őrsállomását és közvetlen környékét megfigyelendő, — 1891. évi február hó 26-án este, — Vajda Ferencz, Holcz Antal és Imre János csendőrökkel szolgálatba indult. Kistelek községét körülpörtyázva 9—10 óra között a szegedi tanyák felől vezető országon Nemes Nagy Pál, utóbb 15 évi fegyházra és Bicski István

később szintén fegyházra ítelt kisteleki lakosokkal találkozott. Megállította őket és szóba állott velök. Nemes Nagy Pál elmondotta, hogy ők ketten a kisteleki határhoz közel eső, de már a szegedi területen levő és általa bérelt korcsmából jönnek. A mindig figyelmes Hefner Jakab őrmester azonban rajtuk szokatlanul izgatott, nyugtalan magaviseletet vett észre és ezért irányukban még ugyan tárgy nélküli, de erősen átérzett gyanuja támadt. Nemes Nagy Pált tehát a járőr a korcsmájához vitte. — A korcsma sötét volt, üresnek, elhagyatottnak látszott. Hefner őrmester Nemes Nagy Pált a korcsma kinyitására szólította fel, ki erre azt mondotta, hogy a korcsma ajtajának kulcsát felesége, — ki estig szintén a korcsmában időzött, — hazavitte, arra nézve pedig, hogy a korcsmában senki sincs, jót áll. E nem várt fordulatra Hefner őrmester eddig tárgyitalan gyanuja alaposan megerősödött; miért is Holcz Antal csendőrt Nemes Nagy Pállal Kistelekre küldötte, hogy a korcsma kulcsát hozzák el; ő maga pedig Vajda Ferencz és Imre János csendőrrel, miután előbb a korcsmától eltávolozott, oda ismét visszatért és leszállást foglalt. Csakhamar kitént, hogy az elhagyottnak látszó csárdában valaki van, ki már az eddigi működést is figyelemmel kísérte és ki most a kitérést hol itt, hol ott megkísérteni szándékozott, Hefner őrmester csendőreivel azonban ezt meghiusította. E közben azt tapasztalta, hogy csakis egy ember van a csárdában. Minthogy azonban a járőr törvényileg tiltott területen t. i. Szeged törvényhatósági joggal felruházott szab. kir. város területén állott, a törvényes alapot megszerzendő; még a vele maradt csendőrök közül Imre János csendőrt is elküldötte, hogy a szegedi pusztai kapitányságtól hozzon egy bizalmi közegét. Hefner őrmester elégnék tartotta magát másodmagával a korcsmában rejtőző ismeretlen idegen ellen. Meg is hiusította ennek minden kitérés kísérletét és a benne levő fegyverétől sem ria-

dott vissza, mert magatartását a hideg és bátor megfontolás vezette.

Holz Antal Nemes Nagy Pállal visszatért kucsk nélkül, mert ezt állítólag nem találták meg. Megérkezett ezután Imre János csendőr a bizalmi férfakkal is. Hefner Jakab őrmester most tehát már minden további tétovázás nélkül a korcsma ajtaját feltörette. A bent levő ismeretlen egyén hihetetlen az első meglepetésre számítván, a feltört ajtón át löfegyverét kiszegve ki akart törni, de Hefner őrmesternek hideg nyugalommal kezelt szuronyával találkozott: «Látom nincs menekvés, megadom magam» hörögte és megbilincseltetett, ekkor tünt ki, hogy az a kit letartóztattak, nem más mint a már fent ismertettet és az 1890. évi Rendőri Közlöny 278. számában hivatalosan is körözött Farkas János hírneves gonosztevő.

Csak így vált lehetségessé, hogy Thyll László százados úr által Farkas János és társaira kiterjesztett nyomozás sikereinek végeredményében a gyakorlati érték is megvolt s hogy Farkas János a banda vezére végtárgyalás elé volt állítható, minek következtében Farkas János a szegedi kir. törvényszéknek 1891. évi december hó 2-án 10257/bf. 891. számú határozatával gyilkosság és hatóság elleni erőszak büntette, továbbá szándékos emberölés büntette és a szándékos emberölés büntetésének kísérlete miatt vád alá helyeztetett s a szegedi kir. törvényszéknek 1892. évi május hó 28-án 5647/bf. 892. számú ítéletével egy rendbeli szándékos emberölés büntette, egy rendbeli szándékos emberölés büntetésének kísérlete, egy rendbeli hatóság elleni erőszak büntette és hat rendbeli lopás büntette miatt 15 évi fegyházbüntetésre ítéletett; mi is a szegedi kir. ítélő táblának 1892. évi december hó 19-én 3927/B. 892. számú, továbbá a budapesti kir. kuriának 1893. évi június hó 22-én 2020. szám alatt kelt jogerős ítéleteivel 10 (tíz) évi fegyházbüntetésre változtatott át.

II.

1889. évi november hó 6-án éjjel 10—11 óra tájban özvegy Schweiger Eliásné félegyházi lakos divatárus üzlettulajdonosnő lakásába 3 álarczos rabló behatolt és a náluk volt forgópisztolyokat nevezett nőre szegve, azon fenyegetéssel «hogy ha moczezani mer, lelövetik», ugy őt, mint két cselédeányát megkötözve ágyba dobták, dunnákkal és párnákkal betekarták.

E közben az álarczosok egyike az öreg Schweiger Eliásnétól megkérdezte, hogy kik laknak még a házban? és miután azon feleletet vette, hogy egy bórkereskedőn kívül még egy katonatiszt is lakik a házban, a ki rendesen ily tájban szokott haza térni; két álarczos az udvarra kiment, a szobában maradt álarczos pedig az öreg asszonytól lelövésével való fenyegetés mellett pénzének és ékszereinek kiadását követelte. Schweigerné pénze az üzletben lévén elhelyezve, esküdözött, hogy házában pénz nincsen és így az álarczos kutatáshoz fogott, de három arany gyűrűn kívül pénz vagy egyéb értéktárgyakat nem találva, a gyűrűket magához vette s még mintegy 10—15 perczig a szobában időzve szintén az udvarra ment ki, honnan, mint azt az öreg asszony következtette, nemsokára mindhárman eltávoztak.

Csak későbbben derült ki, hogy a rablótámadás nem az özvegy Schweiger Eliásné, hanem ennek házában lakó Schweiger nevű gazdag bórkereskedő ellen irányult — a ki az nap a budapesti vásárról érkezett haza, a hol mintegy 7—8000 ft értékű bört eladott. — de véletlenül nem volt otthon, hanem rendes szokása ellenére egy üzlettársával egy vendéglőben időzött.

Hefner Jakab őrmester ezen, a nagy közönséget rémületbe ejtő és közfeltűnést keltő rablási esetet követő héten egyik besugójától arról értesült, hogy egy László János Szeged tanyái illetőségű közártalmú egyén őt egy este felkereste s reá akarta beszélni.

hogy Gyálán az ottani gazdag regálebérlő ellen tervezett rablásnál ő is vegyen részt, mely alkalommal a besugó azon kérdésére, hogy az esetben, ha a regálebérlő szépszerével pénzét előadni vonakodnék, mit tennének? kabátja zsebéből egy forgópisztolyt elővéve azt felelte: «há! akkor majd erre fogja előadni.

Hefner Jakab őrmesterben ennek folytán azon meggyőződés érlelődött meg, hogy László János és bandája oly közveszélyes egyének, a kik mindenre képesek s így valószínűleg a fent említett félegyházi rablást is ezek követték el. Megtudta még László Jánosról azt is, hogy egy kisteleki tanyán lakó özvegy asszonynyal szerelmi viszonyt folytat és leginkább ott tartozkodik, miért is mindenek előtt szeretőjének özv. Majorosné Sutka Julcsának tanyájára ment, hol László Jánost csakugyan fel is találta. Megmotozván őt, nála egy töltött forgópisztolyon kívül 2 drb aranygyűrűről szóló zálogjegyet is talált, mely gyűrűkre nézve mindjárt azon gyanuja támadt, hogy ezek a félegyházi rablásból származnak s így a zálogjegyet elkobozta, a gyűrűket saját pénzén Szegeden a zálogintézetből kiváltotta és özv. Schweiger Eliásnénak felmutatta, ki azokat azonnal sajátjainak ismerte fel.

Az ezen eljárás alatt előleges őrizet alatt tartott László János a gyűrűkre nézve kikérdezettvén, azt adta elő, hogy azokat Krumplis Pintér József kecskeméti illetőségű s jelenleg Felső-Pusztaszeren lakó Tassy Juliannával vadházasságban élő, rovott előéletű egyéntől adósság fejében kapta.

Hefner Jakab őrmester tehát Krumplis Pintér Józsefet Tassy Julianna tanyáján felkereste s miután ezeknek kikérdezése alkalmával azon gyanuja nyert megerősítést, hogy László József és Krumplis Pintér József között bűnös összeköttetés áll fenn; ott is kutatást tartott, miközben Tassy Julianna birtokában a Félegyházáról elrabolt harmadik gyűrűt is megtalálta és ezen kívül még sok más gyanus ágy-és ruhaneműt, melyekről később kiderült, hogy ezen

tárgyak több nagyobb szabású lopásból, nevezetesen pedig nagyobb részt az 1888. évi április hó 23-án Fuksz Adám kecskeméti lakos kereskedő kárára Alpáron, országos vásár alkalmával, elkövetett lopásból származnak.

Ugy Krumplis Pintér József, mint László János és Tassy Julianna a gyanút magukról elhárítani igyekeztek, kikérdeztetésük alkalmával azonban mind jobban-jobban ellentmondásokba keveredtek, a miből Hefner Jakab őrmester azon meggyőződésre jutott, hogy nevezettekkel csakugyan mint egy veszélyes nyövékzettel áll szemben, a melynek, úgy látszott, Krumplis Pintér József a feje.

Hefner Jakab őrmester a Tassy Julianna tanyáján tartott kutatás eredményéből gyanítva hogy Krumplis Pintér Józsefnek Kecskeméten lakó atyja házában is gyanús tárgyak lehetnek; Kecskemétre utazott, ott is kutatásokat tartott, miközben több lopásból származó egyéb tárgyakon kívül Krumplis Pintér Istvánnak (ki Józsefnek fivére) birtokában egy ezüst órát is talált, a mely az 1888. évi december hó 10-ének éjjelén Téglás Kovács József nagy-kőrösi lakos kárára elkövetett nagyobb szabású lopásból származott. Hefner Jakab őrmesternek, ezen óra megtalálásának nyomán, mely Nagy-Kőrösre való utazását tette szükségessé, értesésre jutott még, hogy 1889. évi november 6-án éjjel Farkas Szabó Pál nagy-kőrösi lakos ellen is rabló támadás történt, mely alkalommal nevezett egyik tettes által úgy össze lett szurkálva, hogy sok ideig élet-halál közt lebegett és sebeitől kigyógyulva nyomorék maradt, mely körülmény Hefner Jakab őrmester azon gyanújára szolgáltatott okot, hogy a Téglás Kovács József kárára elkövetett betöréses lopás tettesei a Schweiger Eliásné kárára elkövetett rablótámadásnak is tettesei és ennek következtében Farkas Szabó Pál szembesítés alkalmával Krumplis Pintér Józsefet és Krumplis Pintér Istvánt csakugyan mint azon egyéneket ismerte fel, a kik a kérdésem éjjelen házába behatoltak és miután

pénzét előadni vonakodott, vele dulakodtak, és súlyosan megsebesítették, később pedig a dulakodás közben csapott lármától elriasztva elmenekültek.

Miután pedig a folytatólag kitartással és lankadatlanul megejtett nyomozás alkalmával kitudódott, hogy a Krumplis testvérek Nagy-Körösön igen gyakran megfordultak és ott több gyanus egyénnel összeköttetésben állottak; Hefner Jakab őrmester azon feltevére, miszerint a Nagy-Körösön előfordult nagyobb beszámítás alá eső bűncselekmények, nevezetesen az 1887. év október hó 25-én éjjel Czecon József nagy-körösi lakos jó módú hentes ellen megkísérelt rablás is a Krumplis testvérek műve volt, valószínűnek látszott és Hefner Jakab őrmester nyomozását ez ügyre is kiterjesztette, melynek során történt szembesítés alkalmával csakugyan meg lett állapítva, hogy — a mint ezt főképen a Czecon József lakásáról elvitt és Krumplis Pintér János házában talált husvágó bárd igazolta, — Krumplis Pintér József és István voltak a tettesek.

Az ekként alapos gyanuval terhelt Krumplis Pintér József, István és Tassy Julianna a beszerzett bizonyítékok és szembemondások daczára is mindvégig tagadásban maradtak, míg László János a bizonyítékok súlya alatt későbbben töredelmes beismerést tett, mely beismerés szerint a félegyházi rablásnál Ungár Rudolf félegyházi tollkereskedő volt a bünszerző s mint hogy Schweigerné háza előtt a rablás elkövetése alkalmával ő maga állott őrt, tehát bűntettes is volt; Ungár Rudolf — ki a László János beismerése szerint a Krumplis bandája által elkövetett lopásokból származó tollneműt vagy lebnkűzött vagy levágott lovak és szarvasmarhák bőreit, továbbá ékszereket és egyéb tárgyakat üzletszerűleg értékesítette — Hefner Jakab őrmester által szintén letartóztatott.

László János további beismerése szerint a nála talált 1 $\frac{1}{2}$ éves csődör csikót is Krumplis Pintér István hozta házához és a mint a Hefner Jakab-

őrmester által a lopott lovakról vezetett jegyzékből kitűnt, ezen csikó az 1888. évi szeptember hó 7-én Pesti Ambrus nagy-körösi lakostól még más két, mintegy 600 frt értékű kanca lóval és egy 3 éves kanczacsikóval együtt lett ellopva, miért is ezen csikó. — melyet Pesti Ambrus sajátjának ismert fel. — lefoglaltatott.

A két kanczát és a második csikót Hefner Jakab őrmester később 1892-ben szintén előkerítette.

A László János ellen bevezetett nyomozás alkalmával az 1887. évi márczius hó 13-ikának éjjelén Szánoki Béla bakó-majori lakos kárára, Menyhárd Liszko József, Tóth Bandi Antal és Tóth Bandi Mihály kisteleki közértalmuak által és az 1887. évi augusztus hó 7-én Balint János csanyi lakos kárára, Márton Menyhért és Tabity László csanyi lakosok által elkövetett mintegy 1500 frt összegű betöréses lopások is ki lettek Hefner őrmester által derítve és a beszerzett bűnjelek s egyéb bizonyítékok alapján a nevezett tettesek letartóztatottak és a szegedi kir. törvényszéknek átadottak.

Az ez alkalommal Krumplis Pintér István atyja házában talált gyanus tárgyak között volt lószerszám, a Sima Ferencz szentesi lakos kárára 1888. évi szeptember havában a kun-szt-mártoni határból 2 drb értékű lóval lopott el s így ezen lopás tettesei névze is a bizonyíték megkerült.

A szegedi szakaszparancsnokság tényvázlata alapján László János és társai ellen a bűnvádi eljárás bár a szegedi kir. törvényszéknél indítatott meg, de későbbben az ügy érdemleges tárgyalása más bűncselekményekből kifolyólag és illetékességi szempontból is a kecskeméti kir. törvényszék elé került, hol is az 1890. évi február hó 28-án 196/B. 1890. szám alatt hozott ítélet szerint Krumplis Pintér József a Schweiger Eliásné és Czecon József és neje ellen elkövetett két rendbeli rablás bűntette miatt mint felbűvölt és tettes tiz (10) évi fegyházra; László János a Schweiger Eliásné ellen elkövetett rablás

büntette, s a Pesti Ambrus kárára elkövetett lopás büntette miatt hat (6) évi fegyházra; Krumplis Pintér István a Téglás Kovács József és Pesti Ambrus kárára elkövetett két rendbeli lopás büntette miatt hat (6) évi fegyházra ítéltettek el.

III.

Az 1890. évi június havában Hefner Jakab őrmester tudomásul vette, hogy 1886. évi szeptember hó 29-én éjjel ismeretlen tettesek Szendi Horváth György orosházi lakoskárára a hőmezővársárhelyi pusztákról egy kocsit és 3 drb — 300 frt — értékű lovat elloptak. Hefner Jakab őrmester, ki saját örskörletében már eddig is rendet teremtett és a közbiztonságot megszilárdította, ezen eset puhatólásához fogott, mert a körletében lakó közártalmúakat, — ismervén azok szokásait, — képesnek tartotta arra, hogy ott is közreműködhetek. A lovak után folytatott legszorosabb puhatólás azonban hosszabb ideig eredményre nem vezetett, miért is az őrmester ezzel felhagyott, de mert tudta azt, hogy minden vidék bognárjának a kocsi készítésénél az azon vidék izlésének és kívánalmainak megfelelő bizonyos sajátságai vannak, a kocsi megtalálására fektette a súlyt, mert nem szabadullatott meg azon gondolatról, hogy örskörletében fogja ezen lopásnak is a szálait feltalálni. És helyesen gondolkodott. Ujabb megfigyelések során Kordás Adám kisteleki lakosnál talált oly kocsit, melynek kiállítására és készítése az orosházi vidék szokására vallott.

Feltűnés nélkül a kocsi részleteit szemügyre vette, azután pedig károsodott Szendi Horváth Györgyhez fordult az elloptott kocsi leírása végett és miután ettől a saját megfigyelését megerősítő adatokat kapott; Kordás Adámot a kocsi ez idő szerinti birtokosát kikérdezte, hogy ezen kocsi miként került birtokába?, — mire Kordás Adám tartózkodás nélkül előadta, hogy azt az 1888. év tavaszán Hudola Bódi András és Kucsera Antal kisteleki lakosoktól vette 25 frtért.

Hudola Bódi András és Kucsera Antal kisteleki bányezett közártalmúak lévén, Hefner őrmester mielőtt ezeket kérdőre vonta volna, elővigyázatból az elloptott kocsi azonossága iránt teljesen biztos akaráván lenni, intézkedett, hogy a káros a kocsit lássa.

A káros két nagykorú fia Mihály és István, kik atyjuk elloptott kocsját jól ismerték, Kistelekre jöttek és a Kordás Adám birtokában talált kocsit atyjuk tulajdonának ismerték fel.

Hefner őrmester most tehát elérkezettnek látta a pillanatot Hudola Bódi András és Kucsera Antal kikérdezéséhez fogni. Ezek eleinte mindent tagadtak, de Kordás Adámmal szembesítve elvégre beismertek, hogy a kérdéses kocsit ők adták el Kordásnak, de eladás végett Becski István és Nemes Nagy Antal kisteleki lakosoktól kapták, kik azt egy harmadik és ismeretlen egyén társaságában egy sárga és egy sötét pejaripa és egy világos pejkanca lóval 1886. évben kukoriczatóréskor hozták el Hudola Bódi András tanyájára. A kocsit eladás végett visszahagyták, a lovakat pedig még az éjjel elhajtották.

Becski István és Nemes Nagy Antal a lovakról mit sem akartak tudni, de mivel már más bűncselekmények miatt a vizsgálat a kecskeméti kir. törvényszéknél ellenük folyamatban volt, letartóztatattak és a bíróságnak átadattak. Bár nevezettek letartóztatásuk után, ügyüknek befejezéséig, csakhamar szabadon bocsájtattak; a következők és Hefner Jakab őrmester kitartása oda vezetett, hogy nevezettek megint csak hurokra kerültek, mert Hefner Jakab őrmester nem nyugodott és a lovak után a nyomozást csüggedés nélkül fenntartotta, mely egy évvel később más bűneset kiderítésével csakugyan szintén megoldást is nyert.

IV.

Az 1890. évi október hó 19-én délután Kistelek község lakosságát nagy megbotránkozást keltő eset hozta izgalomba. Ugyanis a mondott év október hó

18- és 19-ike közötti időben ismeretlen egyének a római katolikus temető számos sírkeresztjét és egyéb síremlékeit összerombolták.

Hefner Jakab őrmester erről tudomást szerezvén, a helyszínére ment és a helyszíni szemle után megállapította, hogy a rombolás a temetőnek a község felőli bejárata irányában vette kezdetét és a temetőnek a községtől elfordult befásított részén az országot felé levő kijárat környékén végződött. Megállapítani vélte pedig azt a talált egyes lerombolt emlékeknél még egészen tisztán látható lábnyomok irányából, mely lábnyomok egy egyéntől — a rombolótól — származtak. Hefner őrmesternek a legcsekélyebb adat, mely neki a további nyomozásra nézve csak a legkevésbé is irányt adhatott volna, nem lévén birtokában, az előtte feltárult körülményeket vette fontolóra. Először is biztosnak vélte azt, hogy a rombolás nem éjjel történt, mert az október hó 18- és 19-ike közti éjjel igen sötét és ilyen munkára kedvezőtlen idő volt s bár valószínűtlennek tetszett, hogy ilyen vandál cselekményt valaki nappal kövessen el; ezen feltévést mégis lehetségesnek tüntette fel nevezett őrmester előtt azon eszébe ötölt körülmény, hogy október 18. és 19-én délelőtt Kisteleken országos vásár volt, a temető fekvésénél fogva tehát figyelmen kívül esett. A végrehajtás idejére nézve ilyenformán tájékozva lévén az őrmester, a tettes személye iránt igyekezett valami támpontot találni. Azon körülmény, hogy országos vásár volt, a mennyire megkönnyítette a cselekmény észrevétlen véghezvitelét, ép oly kétségessé tette, hogy valakitől felvilágosítást kaphasson arra nézve, ki járt a kérdéses időben a temetőben.

Azért nem maradt más hátra, mint a cselekmény valószínű indokait fontolóra venni és ennek révén felhasználva tág és alapos személyi ismereteit: ezek alapján a tettes személyét illetőleg következtetni. Arról, hogy itt közönséges, értelen pajkoság forog fenn, az őrmester csakhamar lemondott, mert ezt

feltételezni már magában véve a rombolás nagysága sem engedte. Az őrmester úgy oszkozott, hogy a tett indító okai bosszuvágy, ellenséges indulat vagy valami révén közvetve remélhető haszon, vagy rombolási mánia lehettek. Elmélgedéseiben Hefner Jakab idáig jutván, egyúttal a valószínű tettes személyére is tisztában vált lenni. Az őrmester ugyanis az általa nagyon is ismert - goston Strumpf Péter kisteleki kőmivest vette gyanuba, kit erkölcsi és jellemtulajdonságainál fogva képesnek tartott ily cselekedetre, mert nevezett eredeti róm. kath. vallású a pap miatt elhagyta, nazarenus lett; azonban ezen hitközség is kizárta őt rosz tulajdonságai miatt, s e miatt ívának adta magát és minden alkalommal a vallások ellenségeként mutatkozott.

Rombolni is nagyon szeretett, mert nem volt nála ritka eset, hogy egy elvállalt és gyakran már félig kész munkát is, — mivel a megrendelővel megállapított feltételeket utólag megfélemlőnek nem találta, — ismét lerombolta. Hefner őrmester azt is számításba vette, hogy azon elők és utódok, kiknek halottjuk kedves halottjaik iránti kegyeletből ismét helyre fogják állíttatni annyival is inkább, mert ezen rombolás leginkább oly halottak síremlékein történt, kiknek utódai azt újra helyreállíthatták. Valószínű volt tehát Hefner őrmester azon feltevése is, hogy a cselekmény indoka haszonlesés is lehetett, mert Strumpf Péter ily tömeges rombolás után a helyzet és szükség kényszerének nyomása alatt új felállítási és javítási munkákra számíthatott, melyek különben reája erkölcstelen és botrányos életmódja miatt ritkán bizáltak.

Hefner Jakab őrmester tehát mindezeket megfontolván, kipuhatolni igyekezett, hogy Strumpf Péter október hó 18-án hol tartózkodott és hol volt? Megtudta, hogy nevezett október hó 18-án előbb Klein József, azután délután 3 óra tájig Ausländer Henrik körscmahelyiségében borozott és a mondott időben

a róm. kath. temetőbe ment. Ezen körülményre nézve Hefner őrmesternek sikerült tanukat is találni, nevezetesen Vedzédi Lukács nevű kisteleki fiut, ki a temetőtől nem messze két lovat legeltetett és kit Strumpf a temetőbe menet azzal zavart el onnan, hogy ott legeltetni tilos s ha meglátják, becsukják. Még egy másik tanu, — kit későbban puhatolt ki az őrmester — névszerint Karikás Jánosné szül. Farkas Rozália, ki anyjával a temető közelében levő erdőben faleveleket szedett, látta Strumpf Pétert a temető azon részén, mely nincs befásítva, a később lerombolva talált síremlékek között mozogni és lassan a temető befásított, de hozzájuk — a tanukhoz — közelebb eső temető részébe haladni. Itt azonban már Strumpf Pétert a sírűség miatt nem láthatta, de azontul oly hangokat hallott, mint midőn köveket dobnak egymásra és azt gondolta, hogy Strumpf Péter valamit dolgozik.

Ezek után Hefner őrmester Strumpf Pétert a községházához megidézte, kikérdezte, de ez tagadott. Mindazonáltal Hefner őrmester Strumpf Pétert a községházánál visszatartotta, lakására ment és előkérte családjától azon lábbelit, melyet Strumpf Péter a kérdéses délután viselt és a gyanúsítottat, valamint bizottságot maga mellé véve, a temetőbe ment s ott a nyomokba illesztette be a lábbelit, mely a bizottság meggyőződése szerint nem csak hosszában, de szelvényben és a sarkok méreteiben, de még a talpon levő foltok emelkedéseiben is beleillett a talált lábnyomokba.

Strumpf Péter bevallotta tettét és az illetékes hatóságnak feljelentett.

V.

Az 1892. év táján napirenden levő lótolvajlások tetteseinek kiderítése körül, a mely nyomozást Tyll László százados akkori szegedi szakasziparancsnok ur vezette, Hefner Jakab őrmester jelentékenyen közreműködött s az általa elért sikerdus és kiválóan elis-

merésre méltó eredmények, valamint az ezekkel kapcsolatban álló közvetlen ténykedései a következőkben vázolatnak.

1892. évi július hó 21-én viradóra Horkai Imre Szeged szab. kir. város területéhez tartozó csengelei pusztá bérelőjének kárára 3 drb 900 frt értékű lovat loptak el ismeretlen tettesek. A káros nem tett azonnal jelentést, hanem maga kezdett lovai után puhatolni és ez esetben annyi eredménnyel, hogy az ellopott lovak közül kettőnek csakugyan nyomára jött a pécskai község lójárati előjegyzésében, mely szerint a két ló vevője Dimitrie Koszta battonyai lókupez volt. Horkai Imre Battonyára ment, de most már a csendőrséghez fordult és az ottani őrsparancsnok, Hambach Ernő őrmester révén a két lovat Csugudján Sándor bruzniki és Filberger György tornyai lakosok jóhiszemű vevőktől vissza is szerezte. Hefner Jakab őrmester a mondott év szeptember havában megtudván a dolgot és a lovakat Dimitrie Kosztának Dinkán eladott emberek személyleírását is, melyekből már maga Horkai Imre káros is Nemes Nagy Antal és fiára Ferenczre, valamint Nemes Nagy Pálra gyanakodott, a személyleírásokat most nevezettekre illőnek találta és az ügy további nyomozását kezébe vette. Mindenek előtt a battonyai őrsparancsnoksággal érintkezésbe lépett és Dimitrie Koszta battonyai lókupezet az eladók személyeinek azonosítása végett Kistelekre hozatta. Itt a neki bemutatott Nemes Nagy Antal és fiát Nemes Nagy Ferenczet határozottan felismerte mint azokat, kiktől a kérdéses két lovat vette. A harmadik gyanúsított, Nemes Nagy Pál, valami módon neszét venén a dolognak, Kistelekről eltűnt és vele egy időben a mint később kiderült, egy nem kevésbé czimeres, de akkor még a fenforgó esetben nem gyanúsított negyedik gonosztevő, nevezetesen Becsi István is, — így tehát Nemes Nagy Pált bemutatni nem lehetett. Hefner őrmester a meglevő két egyénnek Dimitrie Koszta által történt felismerésével nem elégedett meg, hanem

elment a két Nemes Nagyyal Battonyára és ott, valamint Pécskán is megejtett puhatólás után Soós István, Apnai Lajos, Káli István battonyai, valamint Antal Jakab, Táneczos Manojla, Szarka Mihály és Kelemen Zsigmond pécskai lakosokat fedezte fel, a kik a két Nemes felismerték és Dimitrie Koszta nyilatkozatát megerősítették. De Hefner őrmester kiterjesztette figyelmét a harmadik még meg nem talált lóra is, melyről megállapított, hogy Nemesék ezt is elakarták adni Szálka Mihály ó-pécskai lakosnak, de ennek a már megkötött alku után a járlat hitelessége iránt kételyei támadván, a lovat visszaadta, mire a tettesek azt egy másik lóval kocsiba fogták és elhajtották. Ennek nyoma veszett, mert Nemeséket csak a teljes bizonyíték sujthatta, mivel a beismerés és töredelmesség előttük ismeretlen dolog volt. Hefner őrmester jól tudta ezt s épen ezért, mert egyrészt ilyen furfangos tolvajokkal szemben az eddig szerzett gyanuokokat és bizonyítékokat is, melyek talán még meglegedett volna, elégtelennek tartotta, másrészt, mert azon járlatok, melyekkel a lovakat eladták, daczára hogy a pécskai előjáróság által helyeseknek ismertettek el, tényleg hamisak voltak; megvolt győződve arról, hogy ha a most kezébe került szálakat a lehetőség szerint lebonyolítja: még egyéb lólopásokat is kideríthet és a tolvajok egész szövetségét teheti tönkre. Hefner őrmester tehát az egyéniségét jellemző teljes kitartásával és szívósságával most annak kiderítéséhez fogott, a ki Nemeséknek a járlatot hamisította. A maga örskörletének büntetéseit és örskörletének viszonyait teljesen ismervén, hozzá volt szokva ahhoz, hogy a mely bünténynek akár csak legkisebb szála is örskörletébe nyult: annak összes szárait is ott keresse. Tehát ismét csak Kistelekre fordult vissza.

A Nemesékkal érintkezett személyek huzamosabb megfigyelése után gyanuja Mészáros József kisteleki lakosra irányult és váratlanul rajta ütött, meglepő házkutatást tartott, mely kezébe is szolgáltatá a

keresett szálakat. A házkutatásnak ugyanis nem csak a Pécskán eladott lovak járlatain szerepelt Kapusz Ernő temesvári jegyző hamisított aláírásával gyakorlatképen tele irt papírt, de Tolnasy Béla kisteleki és még a szegvári jegyző hamis aláírásával teleirt papirokat is talált és ezek sulya alatt Mészáros József tagadását céltalannak látván, beismerte, hogy nemcsak a Pécskán eladott lovak járlatait hamisította 1—1 frt díjért Nemes Nagy Antal, Nemes Nagy Pál (előbbinek testvére) és Becski István kisteleki lakosok bízatosára, hanem azonkívül még vagy hat lóra való járlatot is hamisított, részint a kisteleki, részint a szegvári jegyző aláírásával. Ekkor derült ki hát az is, hogy Becski István is a szövetségbe tartozik és az is, hogy miért tünt el Nemes Nagy Pállal Kistelekről.

A Nemes Nagy Antalnál tartott igen alapos házkutatás a hamisított aláírásokhoz a miutát is előszolgáltatta. Egy kép mögött eldugva megtalálta Hefner őrmester a Kapusz Ernő temesvári jegyző eredeti aláírásával ellátott hivatalos «meghívót», melynek eredeti aláírása alatt voltak a hamisítás első kísérletei is, melyekről Mészáros József szintén beismerte, — de az irás is reá vallott — hogy ezeket is ő csinálta ott Nemes Nagy Antal házában, mint első kísérleteket. Ezen esetre tehát megvolt a teljes bizonyíték.

A Mészáros József által még azon kívül kiállított és a kisteleki, valamint a szegvári jegyzők aláírásával ellátott járlatok Békésre és Orosházára lettek irányítva, de úgy az ezen, valamint Békésmegye egyéb községeiben megejtett nyomozások nem vezettek eredményre, minthogy ezen járlatok ott nem fordultak meg és így valószínűleg másfelé vitettek el a lovak. Így végre 1892. évi szeptember hó 12-én Nemes Nagy Antal, Nemes Nagy Ferencz és Mészáros József letartóztatván, a szegedi kir. törvényszéknek átadták.

De Hefner Jakab őrmester a maga részéről még

nem tartván a dolgot teljesen befejezettnek, tovább nyomozott és kiderítette még, hogy ugyanezen tettesek lopták el az 1888. évi szeptember hó 17-én Pesti Ambrus nagy-kőrösi lakos 3 drb 750 frt értékű lovait is, melyek közül egyik ló, a mint már ez a jelen leírás II. fejezetének során említve van, már régebben megkerült, kettőt pedig az azóta ezen lovaktól nevelt különböző korú és anyakanczáikkal több 100 frt értékű 4 csikóval Suttka Lajos, Papdi Ferenc és Papdi Sándor Szeged tanyai lakosoknál talált fel. Hefner őrmester tovább nyomozott, hogy ezen lovak miként kerültek nevezettek birtokába; ezen nyomozás Szeged, Szabadka és Zomboron át a Torontálmezei Egyházaskér községig vezetett, de innen az utat tovább követni az egyházaskéri községházán azon időben uralgott rendetlenség miatt nem lehetett.

Hefner Jakab őrmester nem feledkezett meg a két szökött tettesről sem. E folytonos utánjárásnak és fáradozásnak jutalma végre is az lett, hogy ugy Nemes Lajos Pál, mint Beeski István is még az 1892. év lejárta előtt a szegedi kir. törvényszéknek átadattak.

Ezen derék őrsparancsnok azonban még a börtönben levő gonosztevőket is soha sem lankadó figyelemmel kísérte, minék nyomán megállapította és kiderítette a jelen esetben azt is, hogy nevezett tettesek Turi Vincze, Szivalkodi Kovács László és Juhász Lajos szegedi törvényszéki börtönőrök révén hivaikkal hol levéllig, hol szóbeli közvetítéssel érintkeznek és mentő tanukat iparkodnak szerezni. Módot nyújtott tehát a törvényszéknek hűtlen sáfárjaitól megszabadulni.

VI.

Az 1893. évi december hó 14-én a délutáni órákban Richert Lipótné szül. Magscha Janka Ingosi illetőségű budapesti lakos a kisteleki őrsön azon panaszzal jelent meg, hogy midőn ő az nap Lugosról

Budapestre haza szándékozott utazni, kézitáskájából mintegy 56 forint pénz elveszett, mit csak a kisteleki állomáson vett észre. A pénzt valószínűleg ellopták és gyanuja egy barna, cigányos kinézésű asszonyra irányul, ki ugyanazon kocsiosztályban utazott, melyben ő is Kisteleken kiszállott. Hefner Jakab őrmester a gyanúsított asszony személyleírását a káros nőtől megkapván, saját őrskörlete azon közártalmú egyéneinek névsorát, kik a zsebtolvajlással foglalkoznak, elméjében átfutotta, de olyat, kire az adott személyleírás illet volna, nem talált. Belátta tehát, hogy idegennel van dolga. Felszerelt Turba József csendőrrel és kiment a kisteleki vasuti állomásra.

Itt azonban, hol a kiszállókra nem sok figyelmet fordítottak, hasznavehető vagy iránytadó felvilágosítást nem kapott és azért a községben kezdett pultolni. Megfordult nyilvános helyeken, figyelt, meglepte az egyes közártalmú egyéneket, vajjon nem-e ezek valamelyikével áll ismeretségben vagy összeköttetésben a gyanúsított asszony, de sehol semmi nyomra nem talált.

Mivel pedig a szomszédos őrsök bűnöseit is és ezek szokásait is különleges bűnmunkakörüket is ismerte, de olyat, ki a zsebtolvajlásokkal foglalkoznék, a szomszédban sem talált: megérlelődött benne azon feltevés, hogy az illető tettes csak azért szállott ki Kisteleken, hogy a károstól megmenekülvén, a későbbi kedvező alkalmat meglesse a tovább utazásra és hogy e szerint legvalószínűbben ismét a vasuti állomáson fog reá bukkanni.

Észrevétlenül tehát ismét visszatért a vasuti állomásra és ott a személyvonatokhoz érkező közönséget éber figyelemmel kísérte. Jósokáig kellett lesben maradnia, mert csak másnap, azaz december hó 15-én a reggeli vonathoz jelent meg egy nő, kire a vett személyleírás ráillett. Hefner őrmester eleinte közönyösen ezen nő utazási czélja iránt kérdezősködvé utána állt vele és megtudta, hogy Budapestre akar utazni s hogy neve Kolompár Boris, férje pedig:

lőkupecz Zentán. Hefner őrmester ezeket megtudva, azonnal távirati kérdést intézet Zentára és egyuttal károsnak is megmutatta Kolompár Borist. A káros azonnal reá ismert. Hefner őrmester most jelentette ki csak Kolompár Borisnak az őt terhelő gyanút és kérdőre fogta; Kolompár Boris azonban tagadtott, összes pénze gyanánt 2 frt 62 krt mutatott elő. Hefner őrmester azonban nem tágitott, őrizet alá vette Kolompár Borist és bevárta a zentai választ. A válasz a Kolompár Borisnál lehetséges pénzüsség iránt határozott felvilágosítást nem adott, de tartalmazta azt, hogy a gyanúsított nő ismert ügyes zsebtolvaj. Hefner Jakab őrmester tehát személymódozást tartott nála és a gyanúsított nő kötényének alsó szegélyébe bevarrva 4 drb 10 frtos és 3 drb 5 frtos bankjegyet, összesen tehát 55 frtot talált meg. Bár Kolompár Boris ezen csalhatatlan bizonyíték daczára is tagadtott s most már megint azt állította, hogy ezen pénzt — melyet károsnő és a társaságában utazott nővére Magscha Jozefa, szőrták el — a vasuti kocsii osztályban ugy találta: letartóztatott s a bíróságnak átadatott.

VII.

Az 1894. év ősz elején ismeretlen tettesek több egyén kárára, köztük Dikó Sándor kárára is több százakat erő lovakat loptak el. Ezen lopások tettesei, egy csapat kőborczigányt, a világsi csendőrörs letartóztatta és a loptott lovak nagyjából részét náluk meg is találta. A cigányok kísérés közben a lovak és kocsik hátrahagyásával a világsi csendőrzárór elől megugrottak. Erről Hefner Jakab őrmester a békési őrsparancsnok által értesítettvén, azzal együtt a megugrott tettesek után megkezdte a nyomozást. Területének alapos helyi és személyi ismerete nagyban elősegítette ezen nyomozást és az eredmény az lett, hogy a minden szállító eszköztől megfosztott és szétugrott cigányok közül Csuvár Piticset és Csuvár Krecsunt elfogták. Az egyesült zárór az elfogott két

czigánytól megtudta, hogy a Pikó Sándor kárára ellopott egyik ló valami Gága János végegyházi cigány birtokában maradt. A többi tettesek és lovak utáni nyomozás azonban egyelőre eredménytelen maradt. Hefner Jakab őrmester azonban, ki saját örkörletében a törvényes rendet már megteremtette, reá ért szomszédainak bajaival is foglalkozni, ezért nem hagyta a dolgot annyiban, hanem a megugrott tettesek és még a hiányzó Pikó-féle ló után megkezdte a nyomozást. Nyomozás közben a pestmegyei Félégyházára került, hol a városházán a lójárlatok előjegyzését vizsgálva azt találta, hogy 1894. évi október hó elején egy Góga János nevű egyén Szelepcsényi Mihály félegyházi tanyai lakossal lovat cserélt. Ösztöne sugta, hogy ez az ő embere; annyiival is inkább, mert a lójárlatok előjegyzésében az elcserélt ló tulajdonosa gyanánt a Góga Jánossal vadlázasságban élő Csurár Szeka nevű nő volt feltüntetve. Hefner őrmester felkereste tanyáján Szelepcsényi Mihályt, kinél az elcserélt lovat meg is találta. Biztos akart lenni és azért intézkedett, hogy Pikó Sándor ezen lovat megtekintse. Pikó Sándor a most említett lovat felismerte és tulajdonjogának igazolása után a hatóságtól át is vette. A károsra nézve ezen ügy teljes megelégedésére szolgáló befejezést nyert; Hefner őrmester részére azonban nem. Hátra voltak még a tettesek. Folytatta tehát Góga János keresését. Több napi fáradságos nyomozás után végre október hó 22-én Nagykőrösön feltalálta Góga Jánost és Csurár Szekát, de váratlanul azokívül még egy másik Góga Jánost is. A kikérdezésnél az egyik — az idősebbnek látszó — Góga előadta, hogy Félégyházán Szelepcsényivel tulajdonképpen nem ő, hanem felesége Csurár Szeka cserélt lovat, kinek nevére szolt a járlat is. Csurár Szeka szintén előadta, hogy a ló az övé volt és azt egy ismeretlen cigánytól vette. A másik Góga János előbbi fiának adta ki magát. Hefner őrmester látván, hogy itt velök tisztába nem jöhet, de a két Góga

viszonya sem lévén elég tiszta előtte, sőt ellenkezőleg cigányfurfangot sejtven benne: a három cigányt Félegyházára ment vissza. Itt végre megállapította azt, hogy a lójárlat Sándorfalván állíttatott ki, tehát a végkifejlés ismét csak az ő körletébe esett. Elkísérte tehát a három gyanust Sándorfalvára, hogy itt a jegyzővel való szembesítés által velök tisztába jöjjön, nevezetesen ugy a személyek kilétére nézve, mint arra, hogy melyik az igazi Góga s ki adta ki magát a ló tulajdonosának? A tettesek látván, hogy Hefner Jakab őrmester az ügyet szakértelemmel és megtörhetlen kitartással kezeli, a fáradságtól nem riad vissza és kellő adatokkal is bir esetleg felhozott hazugságait megsemmisíteni; szembesítés után beismerték, hogy a lótolvaj tulajdonképen az ifjabbnak látszó Góga János, ki azt a többi megugrott — és mivel időközben még Csuszár Kóla is kézrekerült, most már teljesen együtt levő — szőkevény cigányokkal együtt lopta el, de beismerte azt is, hogy ő nem is Góga János, hanem az 1884. évi július hó 16-án a nagyenyedi fegyházból megszökött és az ugyanazon évi 167. számú Rendőri Közlönyben 8997. sz. a. körözött Bogdán Miklós fegyencz, kinek az igazi Góga János adott egy igazolványt, hogy ismeretlen maradjhasson. Mindhárom büntettes átadatott a kir. törvényszéknek. Hefner Jakab őrmester pedig ismét teljes munkát végzett.

VIII.

Az 1895. évi január hó 13-án Kisteleken tartott országos vásár alkalmával a délelőtti órákban Becsei József hódmezővásárhelyi kupeczhez a vasuti állomáshoz való mentében a vaspályához vezető uton egy ismeretlen egyén csatlakozott és vele ment, előttük egy másik ismeretlen egyén haladt, ki egyszerre csak pénztárczáját veszítette el. A Becsei Józseffel haladó ismeretlen a tárczát fölvette és midőn Becsei az előttük haladót pénztárczájának elvesztésére akarta figyelmeztetni, a vele haladó

ismeretlen azzal hallgattatta el, hogy majd megosztokodnak és a tárczát zsebre tette. Igen rövid idő múlva az elől haladó azonban visszafordult és kijelentvén, hogy tárczáját elvesztette, először is Becsei Józsefet motozta meg, ennek pénztárczáját kihuzván és kinyitván, azt belül is jól megvizsgálta, aztán visszaadta azzal, hogy ez nem az övé. Ezután a Becsei Józseffel haladó ismeretlent motozta meg, kinél az elveszett tárczát meg is találta és kit azért arczul ütött, mire az arczülöttét egyén megszaladt, a tárczáját vesztett férfi pedig szintén utána iramodott és Becsei József csak a kettőnek megugrása után vette észre, hogy tárczáját az ismeretlen vizsgálat közben kifosztotta és hogy furfangos családok áldozata lett; kára 220 frtot tett ki.

Majdnem ugyanazon időben, de más helyen a kisteleki vásártérhez közel, épen a leirt módon elkövetett csalás áldozata lett Jójárt Ferencz Szeged tanyai lakos is, ki ez által 245 frtig károsodott meg.

Hefner Jakab őrmester ezen két esetről a károsok által értesülvén, Farkas Károly csendőrt maga mellé véve, tüstént nyomozásra indult. Átfutván elméjében saját körletbeli gonosztevőit: ezek között ily fajtájút nem fedezett föl. Sok évi tapasztalata alapján most is Szeged felé fordult. Tudta azt is, hogy a csendőrség Reiner József, Szeged város erélyes és a közbiztonsági szolgálat terén bő tapasztalattal bíró főkapitányában gyors, loyális és előzékeny támogatót bir: hozzá fordult tehát táviratilag, mert kombinációja szerint vásári csaló-szövetkezettel állott szemben, melynek tagjai a Kisteleken elkövetett üzelmek után legvalószínűbben Szegedre és onnan esetleg Szabadkára menekültek és mig a zsebmetszők a szegedi rendőrség életrevalóságára nézve előttük valószínűnek látszott hátrányos feltevésekben alaposan csalódtak, Hefner Jakab őrmester feltevése megvalósult. Reiner József főkapitánynak a sürgőnyileg kapott helyes adatok következtében tett intézkedései folytán a szegedi rendőrség még ugyanaz

nap, azaz január hó 13-án a délutáni órákban a vasuti állomásnál Tasáki Fülöp madarasi illetőségű és Kolompár Lakatos Mihály zentai illetőségű egvényeket letartóztatta, kik a Szegedre sietett Hefner őrmester további nyomozása folytán csakugyan a Becsei József kárára elkövetett csalás tettesekinek bizonyultak.

Hefner őrmester előtt Rainer főkapitány jelenlétében és a károssal történt szembesítés után a letartóztatott Tasáki Fülöp és Kolompár Lakatos Mihály elösmerték, hogy a Becsei József kárára elkövetett csalás tettesei ők voltak, kijelentették azt is, hogy a Jójárt Ferencz kárára elkövetett csalás tettesei Schönberger István Szabadkán tartózkodó eszéki illetőségű egyén és egy Joaneszku Róbert nevű egyén, valamint Kolompár Lakatos Sándor voltak, miért is Hefner őrmester távirati megkeresésére a szabadkai rendőrség Kolompár Lakatos Sándort a szabadkai állomáson, Schönberger Istvánt pedig szabadkai lakásán még január hó 13-án szintén letartóztatta. Bűnjelvény — pénz — mindkettőnél alig találtatott, mert mint a folytatólagos nyomozás kiderítette, azt a rendőrök általi bekísérés közben az utcán kiszórták. Az eljárás folytán Hefner őrmester által beszerzett bizonyítékok súlya alatt mind a négy eddig kézre került tettes teljes beismerésben volt. Beismerték azt is, hogy a Kisteleken elkövetett bűncselekményük után szökvén, a szatymázi állomásig gyalog mentek és csak ott ültek fel vonatra. Hefner Jakab őrmester az eddig letartóztatott négy tettest, hogy őrizetük által további ténykedésében akadályozva ne legyen, a szegedi kir. törvényszéknek adta át.

IX.

1893. évi deczember hó 18-án esteli 8—9 óra között ismeretlen tettesek Kovács Örzse kisteleki lakos háza ablaktáblájának betörése után a szobába behatolva, onnan két szekrényfióknak vésővel történt

felfeszítése után 170 frt papír- és 10 frt ezüstpénzt elloptak. Hefner Jakab őrmester erről károsnó által értesülvén, a nyomozást nyomban bevezette, a helyszíni szemlét megejtette és azt tapasztalta, hogy az ismeretlen tettes károsnó utczára nyíló ablaküveglábláját előbb sárral bekenvén, benyomta és így nyitván ki az ablakot, hatolt be a szobába. A szobában belül a függönyökön, valamint a szekrényterítőkön friss vérnyomokat talált, — Hefner Jakab őrmester ebből azon helyes következtetést vonta le, hogy a tettes az üvegláblák benyomása alkalmával kezén sérülést szenvedett. Megtalálta tehát a támpontot, melyből a tettes kilétének felfedezése céljából kiindulnia kellett és hogy helyesen indult el, azt a következmények fényesen igazolták. De másrészt Hefner Jakab őrmester a fenforgó körülmények számbavétele mellett azon nem kevésbé helyes meggyőződésre jutott, hogy tettesnek a káros anyagi, nemkülönbön házi berendezési viszonyait ismernie kellett. E részben eleinte legvalószínűbbnek tűnt fel előtte, hogy a cselekményt egy bizonyos Molnár István nevű kalocsai illetőségű czipészsegéd követte el, ki megelőzőleg azon szobában, melyben a lopás történt, több napon át dolgozott s annak utána Kistelekről ismeretlen körülmények között eltávozott. Feltehető volt tehát a furfangos tolvajoknak azon szokásszerű eljárása, mely szerint azon czélből, hogy a cselekmény elkövetése után a törvény embereit tévutra vezessék, a tett színhelyéről a cselekményt megelőzőleg egy bizonyos idővel előbb — a helyzet, a viszonyok és káros szokásainak alapos kikémlése után — eltávozott, hogy oda egy kedvező alkalommal ismét visszatérjen s tervét megvalósítsa. Ezért Hefner Jakab őrmester Molnár István czipészsegéd után tágkörű nyomozást indított meg. De Hefner Jakab őrmester helyes érzéke más eshetőséggel is számolt vetett és nem zárkózott el azon feltevéstől sem, hogy a tettes esetleg más is lehet. Miért is a míg egyrészt Molnár István czipész-

segédre nézve a nyomozást folyamatban tartotta, addig másrészt utána nézett, hogy saját örskörletében nem-e bukkan oly valakire, kinek kezén a fonforgó körülmények között sérülést észlelhet, valamint utána nézett annak is, kik lehetnek azok, a kik károsnő viszonyaival ismeretesek. És ismét helyesen kombinált. Mert a mig egyrészt a Molnár István cipészsegédre nézve folyamatban tartott nyomozása nevezett alibijének beigazolását eredményezte; addig másrészt a károsnő közvetlen szomszédságában lakó Róta József asztalossegédben megtalálta emberét.

Hefner Jakab őrmester Róta József asztalossegédét szemügyre vevén, jobbkeze fején oly sérülést fedezett fel, mely alapos gyanura szolgáltatott okot; miért is nevezett a községházánál kérdőre vonta, mire Róta József azzal érvelt, hogy sérülését jobbkezén gyalulás közben kapta. Hefner Jakab őrmester azonban nem tágitott s egyrészt Róta József személyét megmotozván, nála 2 frt rézpénzt talált, másrészt szüleinek házában alapos házkutatást tartván, a padláson egy gerenda mögött egy zsekendőbe kötve egycsomag réz- és ezüstpénzt, összesen 5 frt 32 1/2 krt talált, mely rézpénz között napfényre került két darab régi pénz is, melyeket károsnő több tanukkal sajátjának igazolt be. Róta István erre látván hogy tagadásával czélt nem ér, vallott és beismerte, hogy a betöréses lopást ő követte el s ő maga mutatta meg, miszerint a lopott pénzt szülei házában padlásán a fedél zszindelyzete és léce közé rejtette el, hol 145 frt 60 kr. papirosba becsomagolva meg is találtatt. Róta József letartóztatott s a 150 frt 92 kr. pénz és a betöréshez használt véső mint bűnjelvényekkel a szegedi kir. törvényszéknek átadatott.

X.

Hogy azonban Hefner Jakab őrmester tettéréjének rugékonysága, a közbiztonsági szolgálat iránti ügybuzgalma és lelkesedése, valamint eredményteljes működése a legújabb időkben sem hanyatlott; annak

megvilágítására szolgáljon példaképen az alábbi jelentékeny esemény és ebben követett eljárásának előadása.

Az 1895. évi november hó 19-én a horgosi őrsparancsnokságtól a szegedi szakasparancsnoksághoz azon távirati jelentés érkezett, hogy november hó 18-áról 19-ére menő éjjel ismeretlen tettesek özv. Setyerov Vászáné született Dobricski Mártha martonosi lakos házába a fal kiásása után behatoltak és az egyik szobában állott szekrény feltörése után onnan 18,000 frt késspénz és 16,000 frt értékű könyvényeket elloptak. Ugyanezen hó 12—13-ika közt azonban a zentai adóhivatalnál is betörési kísérlet követtetett el. A szegedi szakasparancsnokság tudván azt, hogy a kisteleki örskörletben a megelőző időben pénztár feltörésével foglalkozott egyének is lakkak; Hefner Jakab őrmestert már ezen, a zentai adópénztár veszclyére elkövetett, kísérletből kifolyólag megbizta az illető notorius közártalmnak ezidőbeni műveletei, cselekményei és hol tartózkodásuk iránti kikérdezésével, illetve ezen körülmények kinyomozásával. Az újabb martonosi betörésnek hire érkezvén, Szepesi Gábor főhadnagy szegedi szakasparancsnok ur — mielőtt a nyomozásnak személyesen való vezetését kezébe veendő a helyszínére kiszállott volna — azon gyanutól indítatva, hogy ezen betörést is ugyanon ugyanazon kezek intézhették, melyek a zentai betörést kísérlették meg; az esetről Hefner Jakab őrmestert is azonnal értesítette és Martonosra kiszállott, hová november hó 20-án a délutáni órákban Hefner Jakab őrmester is megérkezett.

Itt a helyzet körülményei fontolóra vétetve, a helyszíni szemle megejtése után a betöréses lopás végrehajtásának módja arra engedett következtetni, hogy azt a káros özvegyasszony rokonai vagy legalább is a ház körülményeivel s szokásaival teljesen ismerős egyén vagy egyének követhették el. A nyomozás november hó 30-ig a legnagyobb szorgalom mellett is csak azon eredményre vezetett, hogy ezen

időpontig a pénzzel és értékekkel együtt 1 darab, a szerb lakosságnál divó mentekötő alakú széles tömör ezüst láncz találtatott meg a Martonos község végénél huzódó töltés alatt. Szepesi Gábor főhadnagy szegedi szakaszparancsnok urnak a szolgálati viszonyok által parancsolt tekintetekből Szegedre be kellett vonulnia s így a nyomozás további önálló vezetését Hefner Jakab őrmester kipróbált és szakavatott kezeire bízta.

Hefner Jakab őrmester ezen időponttól kezdve a nyomozást több irányban is folytatta, de habár nem is tudott lemondani azon egyszer benne megfogamzott és gyökeret vert véleményéről, hogy a zentai kísérlet és a martonosi betörés egymással kapcsolatosak; a nyomozás folyamán felmerülő körülmények mégis csak Martonosra, az elkövetés színhelyére terelték őt vissza. A nyomozás bevezetése alkalmával pedig itt fölötte szímot tevő akadályok merültek fel. Ugyanis a káros özvegy Setyerov Vászóné szélütött öregasszony s majdnem teljesen gyerekes lévén, a míg egyrészt tulajdonképen nem is tudta, hogy mennyi pénze volt otthon, másrészt mindenkit, de különösen a csendőrséget oly bizalmatlanul fogadta, a minő csak olyan egyéneknél tapasztalható, a kik ugyanondva már a második gyermekkorukat élik. Azonkívül oly közönyösen vette kárát, hogy Hefner Jakab őrmester csakhamar belátta, miszerint ez oldalról valami nyomravezető adatot vagy támpontot nem képes szerezni, miért is nem törődött többé a károssal és a községben a hangulatot kezdte puhatolni, de megint csak az előbbiekhöz hasonló eredményyel. Mert ha a községből kiszivárgó vélemény meg is erősítette ama bizonyos fokig általa is táplált gyanút, hogy káros nőnek rokonsága közül valaki a betöréses lopásban legalább is bűnrészes, de ezen körülmény megint Hefner Jakab őrmester nyomozása elé még csak nagyobb nehézségeket háritott, mivel a község, mely a tettést a rokonságból valónak vélte, teljesen az ismeretlen tettes pártjára állott, miután

„gazdag, de fölötte zsongori károssal, ki nagy vagyona mellett szegény rokonait nyomorogni hagyta, de sőt még ezeken élésködött is, legkevésbé sem rokon-szenvezett.

Ily körülmények között tehát az eredmény több mint kétesnek látszott. De Hefner őrmester nem csüggedett és ezen nehéz viszonyok közt sem vesztette el kedvét, sőt az elébe gördülő akadályok tetterejét, szívósságát még csak edzették, miért is újra meg újra értekezett károsnő csekély számú cseléd-ségével és tudakozódott olyanok iránt, kik a tett elkövetését megelőző két-három nappal károsnő megfordultak s így végre nagy nehezen az is tudomására jutott, hogy a betörést megelőzőtt időben Zsivanov Ilia martonosi lakos, ki a károssal egy utca-soron lakik s ennek távolabbi rokona is, károsnő jár egydarab 100 forintos bankjegy felváltása végett.

Ez magában véve még igen jelentéktelen s úgy-szólván semmitmondó körülménynek tűnik fel, de Hefner őrmester a legjelentéktelenebbnek látszó körülményt sem szokta figyelmen kívül hagyni s azt olybá venni, hogy azzal bővebben foglalkozni nem érdemes és ime Hefner őrmester eme körütekintő és következetes észjárása a jelen esetben ismét csak helyesnek bizonyult, mert épen ezen jelentéktelenné látszó körülmény vezette őt az országos hirre vergődött nagyszabású martonosi betörési lopás tettesinek nyomára. Hefner őrmester ugyanis kutatni kezdte, hogy Zsivanov Ilia mit művelt, hol járt, miként élt, kikkel érintkezett a 100 forintos bankjegy felváltása óta és így hosszú, kitartó, türelmes és Martonostól egészen le Csurogig terjedő nyomozása által megtudta, hogy Zsivanov Ilia a 100-as felváltása után Csurogra ment töltésmunkálatokhoz, itt sógorával Szlavnits Stévi csurogi lakossal találkozott és ezzel többek között öz. Setyerov Vászóné sok pénzéről és ennek egyéb viszonyairól is értekezett. Hefner őrmester megállapította azt is, hogy Szlavnits Stévi azon vallomásával ellentétben, hogy

sógorát Zsivanov Iliát már három év óta nem látta, ez szeptember 22-én is nála volt Martonoson és ott özv. Settyerov Vászáné káros háza körül ólálkodott. Megállapította továbbá, hogy ezenkívül még november 18-án is, tehát a betörés hajnalát megelőző este is Martonoson volt Zsivanovnál. Hefner őrmester, ki november hó 13-án virradóra a zentai kir. adópénztár veszélyére elkövetett betörési kísérletet sem hagyta figyelmen kívül és ezt, mint már fentebb említettett, a bács-martonosi betöréssel a tettesek tekintetében kapcsolatosnak tartotta, tudta azt is, hogy Szlavnits Stévót a zentai adópénztár veszélyére elkövetett betörés kísérlete miatt a zentai őrs a felmerült gyanukok alapján letartóztatta volt, de ez a bíróság részéről 1895. évi december hó 11-én szabadlábra helyeztetett; miért is a martonosi betörésre vonatkozó adatok alapján az 1895. évi november hó 19-ikig folyton pénzzavarral küzködő s közártalmú hirben álló Szlavnits Sztévót és Zsivanov Iliát előleges őrizet alá vette és a most már határozottabb irányba terelt nyomozással megállapítatott, hogy Szlavnits Sztévó az 1895. évi november hó 19-én reggel (tehát a befejezett bács-martonosi betörést követő reggel) óta a Zentától Csurogig terjedő egész vonalon résztint ismerősökkel, részint rokonaival és ágyasával nagymérvű 160-170 forintba kerülő mulatozás és bérkocsizást vitt végbe. Azonfelül pedig előleges őrizet alá vételekor nála még mindig 205 flt találtatott. Szlavnits Sztévó ugy ezen, valamint a tanuk szerint még azonkívül is nála látott pénz holszerzését igazolni nem tudta. Ez alkalommal mint alaposan gyanúsított egyén még Czopok József zentai kir. járásbírósi hivatalszolga is feltint, valamint hasonló költségezés által Szlavnits László és Dzsigsorszki Józsa csurogi lakosok Szlavnits Stévó rokonai is. De ez utóbbi kettő az ellenük folyamatba tett nyomozásnak nesztét vevén, megszökött. Hefner Jakab őrmester tehát egyelőre Zsivanov Iliát, Szlavnits Stévót és Czopok Józsefet

letartóztatásuk után a zentai kir. járásbírósnak adta át.

De Hefner őrmester az ügyet azért befejezettnek nem tekinté és midőn mindenre kiterjedő figyelme arról is tudomást vett, hogy folyó évi január hó 1-én egyik hírlapi közlemény a már Hefner őrmester által megejtett nyomozat adatai alapján körözés alatt álló Szlavnits Lázó és Dzsigsurski Józsa nevű egyéneknek Szerbiában való feltűnését említette, azonnal a szakasparancsnoksághoz fordult és a folytatólagos nyomozást az ügyben szintén felvette. Az imént megnevezett két egyén a szakasparancsnokság intézkedésére Szerbiában letartóztatott és kihallgatatásuk kiderítette, hogy a martonosi betörést Zsivanov Iliá, Szlavnits Stévó, Szlavnits Lázó, Dzsigsurski Józsa és Szlavnits Stévó apósa Vuits György csurogi lakos követték el. Vuits György, — a Hefner Jakab őrmester által folytatólag megejtett nyomozás során előleges őrizet alá vett egyén — azonban folyó évi január hó 11-én Ó-Becsén, midőn azon czélből, hogy Hefner őrmester a községben megejtendő nyomozásban akadályozva ne legyen, a községházánál a községi előjáróság és rendőrségnek szabályszerűleg megőrzés végett átadatott; az ezt követő hajnalban a község fogdájában a fekpadból kifeszítet és kiemelt deszkára akasztotta fel magát, minek következtében míg egyrészt csak a megmaradt többi megnevezett tettesek kerültek az igazságszolgáltatás kezeibe, addig másrészt Vuits György azon tény által, hogy a rétvárándó súlyos büntetés terhe alól menekülnő öngyilkossága által saját bírójává lett, fényes tanujelét adta annak, hogy ő és a többi megnevezettek a tettesek.

Hefner Jakab őrmesternek, mint a kisteleki őrs parancsnokának, működése a fentebbiekben koránt sincs még teljesen kimerítve. A közbiztonsági szolgálat terén tanúsított eredményes és áldásdús működésének megítélésére szolgáljon, hogy a kisteleki őrsön parancsnokoskodása alatt nem kevesebb mint

150 esetben, összesen 283 bűnös adatot át az igazságszolgáltatásnak, kiknek beszolgáltatásánál mindenütt az ő értelmes buzgalma működött közre és hogy mi ezen működés erkölcsi kihatásának értéke eredményeiben? ezt a legjobban a nagyközönség méltányolja, mely most már nyugodtan hajtja le fejét éjjeli nyugalomra.

De végre érdem illeti meg Hefner őrmestert azon szempontból is, hogy mint a kisteleki őrs parancsnoka 1886. év óta, tehát 10 év óta őrsét szakadatlannal és változatlanul kifogástalanul vezette, a katonai nevelés, rend és fegyelem fentartása tekintetében jlesen működött és működik, szorgalmas, értelmes és kötelességű működésével jelentékeny számú fiatal, a csendőrségi gyakorlatban teljesen ismeretlen fiatal elemet képezett ki járőrvezetőkké, őrsparancsnok-helyettesé, altiszt-jelölté és számos fiatal altisztet a gyakorlatban oda, hogy önálló hivatásnak is megfelelhessen, miáltal nem kevésbé hatott közre, hogy a csendőrségi intézmény fentartásához szükséges tényezők rendelkezésre álljanak.

Ezek ezen derék őrsparancsnok mindenki által tapasztalható, megbíráható, külsőleg is jelentkező elévülhetlen eredményei és érdemei.

Mindezekért **Ő cs. és ap. kir. Felsége** 1896. évi június hó 14-én Budapesten kelt legfelsőbb ellátározásával **Hefner Jakab** magyar kir. II. számú csendőrkörületbeli őrmesternek a *koronás ezüst érdemkeresztet* legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

II.

Andrássi Miklós, m. kir. III. sz. csendőrkörületbeli őrmester, a magy. kir. csendőrségnél 1882-től 1887-ig teljesített kitünő, eredményes szolgálatainak bizonyítékát képezi az, hogy ez idő alatt négyszer lett dicséző okirattal kitüntetve, míg 1887 április 17-től 1890. január 1-ig, mely idő alatt a közbiztonság tekintetében rendkívül fontos újpesti őrsöt vezette, a hol tudvalevőleg a székes-fővárosnak sa-

lakja lakott és tartózkodott, valóban páratlan eredményt tudott felmutatni: nevezetesen 570 törvényt tartóztatott le és 546-ot jelentett fel; ezenkívül a 20—30 fővel megerősített őrsrel április és május hónapok alatt 700—800 sztrájkoló gyári munkást tartott féken, illetve ezek közt a rendet és csendet minden baj nélkül fenn tudta tartani. Az 1890. évi november 14-én Soroksáron és másnap Harasztiban történt rablógylkosságok kiderítésénél 290 órát az 1891. évi február hó 5-én Kispesten történt rablógylkossági kísérlet nyomozásánál pedig 240 órát töltött eredményes szolgálatban.

Ugyancsak az 1890. évi november hó 21-én a dunakeszi plébánián történt rablógylkossági kísérlet tettesét 128 órai fárasztó nyomozással kiderítette; a szintén ez évi július hó 21-én és augusztus hó 5-én Vecsés és Kispeszt közötti országotan elkövetett rablás két tettesét pedig 340 órai terhes nyomozás után a törvény kezébe szolgáltatta át. A tettesek 10—15 évi fegyházra lettek elítélve.

Az 1893. évi július hó 15-én éjjel Vörösegyszázán elkövetett nyolcszoros rablás és rablási kísérlet, valamint 16 betöréses és négy közönséges lopás tetteseként 242 órai igen fárasztó nyomozás során két férfit és négy nőt a közbiztonságot folyton veszélyeztető cigányok személyében letartóztatta és a bűnjelekkel együtt az igazságszolgáltatásnak adta át.

Kevésbé fontos és a részletezést mellőzhető eredményül szolgál még az is, hogy nevezett őrmester 1890. évi január 1. óta, vagyis mióta a főthi őrsnek parancsnoka, 78 egyént tartóztatott le és 110-et jelentett fel.

Egyik legutóbb elért szép eredményét a következőkben ösmertetjük: Midőn 1895. évi szept. hó 8-án este 8 órakor az alagi lóversenyről, hol segélyszolgálatot teljesített, Vancs János csendőrrrel bevonult, a honlöv Mártonfi János csendőrtől azon jelentést kapta, hogy Dinka Mihály és Cserepkai József Sződ községbeli lakosok az őrsön voltak és jelentették, mi-

ként ugyanazon napra virradóra három lovukat szer-
számostól együtt és egy kocsijukat mintegy 300 frt
értékben valószínűleg kőbor cigányok ellopták. —
Andrássi őrmester ismerve a kőbor cigányoknak
azon a vidéken betartani szokott útvonalát, daczára
hogy más órs volt a tulajdonképeni érdekelt, vagyis
hogy a kár más örsterületen történt; csupán a két
káros félnek minden útbaigazítást nélkülöző feladá-
sára Vancs és Mártonfi csendőröket Gygyoród, Csö-
mör és Czinkota irányában idővesztéség nélkül nyo-
mozó szolgálataba vezényelte, ő maga pedig, —
minthogy azon időben lábai fájtak, — némi pihe-
nés után lépett szolgálataba.

Nevezett két csendőr kapott feladatát ügyesen és
ovatosan teljesítette. Czinkota és a budapesti Zugló
között egy cigányokat szállító kocsit vevén észre, ezt
mint gyanusát üldözöbe vette s egy közeli major-
ból kapott kocsin addig üzte, míg a Zugló közelében
el is fogta. A kocsiba fogott négy lóra és személyükre
vonatközlőleg is igazolásra vonva, őket azonnal meg-
motozta. A lovakról rendszeren kiállított négy darab
marhalevél, valamint a személyükre vonatkozó tel-
jesen kifogástalan igazoló-jegyek daczára, a járó-
r élég ovatos volt őket szabadon nem bocsájtani, ha-
nem azért mivel menekülni akartak: mint gyanus
egyéneket minden holmijukkal együtt az őrsre be-
kísérte. Ekkor Andrássi őrmester azonnal szolgálá-
tába lépve, a két cigányt, névleg Bajtai Pétert és
Konkoly Istvánt, kikérdezés alá vonta, a mi 9-én
este 6 óratól reggeli 4 óráig tartott; mely közben
olyan ellentmondásokba keveredtek, hogy azok tisztá-
zása végett Soroksárra, Kőbányára és Kerepesre
vezényelte az említett járórt s a két cigányt is
velük küldte. A járór 10-én délután azzal a jelen-
tással vonult be, hogy a cigányok állítása némi
kis eltéréssel valónak bizonyult.

Míg a járór távol volt, Andrássi őrmester a marha-
levelekre vonatkozólag táviratilag tudakozódott, a
minek eredménye ismét elég okot adott arra, hogy

a cigányok szabadon ne bocsáttassanak. Ugyanis
az egyik marhalevélben a lovon levő bélyeg idegen
kézzel látszott írva lenni, a mit a Kistelekről nyert
távirati válasz igazolt is. Ezen felfedezés az őrmes-
tert arra indította, hogy most már a lovakat tetőtől-
talpig a legalaposabban megvizsgálta s akkor azután
észlelte, hogy az egyik lónak hátsó bal lába erede-
tileg kesely volt és most azért, hogy a marhalevéllel
megegyezzen, lápissal van befestve. Ezen igen ügye-
sen eszközölt festést az őrmester parancsára Rajtai
maga ruosta le benzinnel, a cigány azalatt készaka-
rattal kétszer meg is rugatta magát a lóval, gon-
dolvá, hogy talán sajnálkozásból a további mosást
abbanhagyhatja; hanem a furfang nem használt,
a ló lába visszanyerte eredeti színét, mire a cigány
égre-földre esküdözve azt állítá, hogy a mostani
fehér szín a nem igazi. Egyszóval cigány szokás
szerint mindent tagadott.

Az elősorolt terhelő adatok s az őrmesternek sok
ügyességgel és erélyességgel eszközölt újabb kikér-
dező végre mégis azt eredményezte, hogy a cigá-
nyok vallani kezdtek s eleinte azt állították, hogy
a lovakat Seiler Mór kisteleki lókupez és nyersbör-
kereskedőtől vették; midőn azonban belátták, hogy
táviratilag erről is könnyen meg lehet győződni, beis-
merték, hogy az egyik festett lábú lovat Kovács János
nevű cigánytársukkal szeptember hó 1-én a halasi
tanyákról ismeretlen tulajdonostól lopták és egy-
ideig Zsiga (Begye) Márton alsó-pusztaszéri föld-
művesnél őriztették, a ki a járlatot is a bélyegre
vonatközlőleg meghamisította. A többi három lóra
névbe beismerték, hogy ezeket szeptember 6—7 nap-
jain, szintén az említett Kovácsal együtt a cson-
grádi tanyákról lopták, de nem csak ármat, hanem
5-öt, melyek közül a két legértékesebbet Kovács
tartotta meg, ki azután Örkénynél tőlük elvált.

Ezen beismerés után Andrássi őrmester Mártonfi
csendőrt maga mellé véve, a két cigánytalan Örkény-
bő indult. Útközben a dabasi vasútállomásról

intézkedett, hogy az ottani őrsről segítséget kapjon; mert a vele levő cigányok figyelmeztették, hogy Örkényben nagyon sok cigány van s Kovács is köztük lehet, és ha a csendőrök meglátják, szétszaladva menekülni fognak: a mi valóban úgy is történt. Daczára, hogy a járór a foglyok biztosítása végett mellékuton ment a községhez; a községben volt mintegy 150—200 cigány a szélsősége minden irányában szétfutott s alig lehetett közülök nyolcz férfit kézrekeríteni, a kik magukat igazolván, azonnal szabadon is bocsájtattak, — így telát a keresett Kovács nevű cigány nem került kézre. Ezután a járór tovább nyomozott Tatár-Szt-György és a jászkerekegyházi tanyákig, mely nyomozás azonban eredményre nem vezetvén, visszatért Örkénybe, a hol már akkor a dabasi őrnek három főből álló lovas járőret ott találta s azt kellő utasítással ellátva, Kovács után küldötte, általánosságban meghagyván neki, hogy ha sátoros cigányokat talál, azokat kivétel nélkül Örkénybe kísérik.

Andrási őrmester Örkényben maradva, bizalmas értesülés alapján egy Lakatos nevű öreg cigányt vont kérdőre, egy cigányasszonyt pedig egy ottani napszámossal — utólagos megjutalmazással bízva — a sződi lovak után puhatolni a községbe küldötte; természetesen az asszonyt észrevétlenül szemmel kísértette. Kis idő múlva a napszámos egy cigány gyermeket küldött az őrmesterhez, a kinek biztatására a gyermek elmondta, hogy egy sárga ló, mely a sződivel bizonyult azonosnak, az ottani ménesbe van csapva, egy kocsi pedig a dinnyeseknél van eladva. Az öreg cigány, miután a többiek ellen boszura ingereltetett, annyit mondott, hogy a most megszökött cigányoknál van a két fekete ló is és nagyjából a távozási irányt is megjelölö.

Erre az őrmester a cigányok nyomozására táviratilag a környékbeli, úgymint: a lajosmizsei, monori, nagy-körösi és pusztavacsi őröket nyomban felszólította, ő maga pedig két dabasi csendőrrel a

méneshez, míg Mártonfi egy dabasi csendőrrel a dinnyésekhez mentek ki, a hol úgy a sződi sárga ló, mint a sződi kocsi tényleg megtaláltatott és elkoboztatott; melyek biztonságba helyezése után az őrmester egy dabasi csendőrrel részint elfogaton, részint útközben felfogott kocsin az állítólag a vacsi erdők felé menekült cigányok nyomozását eszközölte s egyik majornál arról értesült, hogy a lajosmizsei őr egyik járóre egy öt kosiból álló cigány-karavánt elfogott és azt Örkénybe kísérte, mire az őrmester szintén visszasietett Örkénybe, a hol valóban ott találta a keresett cigányokat, kiket a lajosmizsei őrsről dicséretes buzgalommal a távirat vétele után azonnal helyes nyomban útnak indított lovas járór kísért be.

Ekkor már hét cigány volt kézrekerítve, kik a sződi, halasi és csongrádi tanyákról lopott kilencez ló, egy kocsi és a löszerszámok ellopásában közvetlen tetteseknek bizonyultak s az említett bűnjelekkel együtt a dabasi három és lajosmizsei két csendőr őrzete alá helyeztettek; az őrmester pedig Mártonfi csendőrrel s a legelősőr elfogott Rajtai és Konkoly cigányokkal Kistelekre indult a már említett két orgazda és bünszerző kézrekerítése végett s útközben is Kovács és az általa elvitt két ló után nyomozott, de ez utóbbinál eredményhez nem juthatott; ellenben Kisteleken Seiler Márton jómódú kereskedőt letartóztatva, Mártonfi csendőrt pedig egy kisteleki őrsről való csendőrrel a pusztaszeri tanyákra küldötte Zsiga (Begye) Márton és János nevű apja letartóztatása céljából, a mi foganatosított is, — de az apa ártatlannak bizonyulván, szabadon bocsájtatott.

A kitérdezésnél Seiler nagy csűrös-csavarás után s csakis midőn Rajtaival szembesítettett, előadta, hogy három drb. lólevelet Rajtai nevére iratott s így kitűnt az, hogy a cigányok a már kész járlatokkal mentek el a csongrádi tanyákra lovat lopni. Hogy pedig a lólevelek egyezzenek a lopott lovakkal, azon

ügy segítettek, hogy bádognál formáltak megfelelő bélyegzőt s ezzel bélyegezték meg azon lovakat, melyek a járatokon bélyegeseknek voltak mondva. Zsiga (Begye) Mártonnal még nehezebben lehetett boldogulni; ez csak akkor volt beismerésre bírható, midőn az őrmester kimenve a tanyájára, nála házmótozást tartott és előkerítette azt a tollszárat és tintatartót (tintával), melyet Rajtai Péter Kisteleken egy üzletben a járat megahamisítása céljából vásárolt és hozzá vitt. E szerint tisztázva lévén a nevezett két egyén bűnrészsége is, őket az őrmester letartóztatva s magával vive, visszasietett Örkénybe, hogy ott a cigányokat újból kérdőre vonja és a nyomozást tovább vezesse; de mert távolléte alatt a foglyok közül a két főtettesnek megszöknie sikerült, az őrmester a további nyomozásra alapos fonalat nem találhatván, a szökevények puhatólása iránt intézkedett és a beszerzett bűnjelvényeket biztonságba helyezvén, járőr társával és hét fogolylyal, tudniillik a két orgazdával és öt cigánynyal őrsére bevonult, s a szükséges tényvizlatot megszerkesztve a foglyokat a budapesti törvényszéknek 1895. évi szeptember 19-én átadta.

A foglyok közül három a budapesti, négy pedig a szegeói törvényszék által elsőfokulag már el is ítéltett.

Andrássi őrmesternek ezen 11 napot igénybe vett működése, míg egyrészt hét veszedelmes egyéntől szabadította meg a társadalmat, másrészt széles körben aratott megérdemelt elismerést.

Mindezekért **Ő cs. és ap. kir. Felseége** 1896. évi június hó 27-én Lainzban kelt legfelsőbb elhatározással: **Andrássi Miklós** m. kir. III. sz. csendőrkerületbeli őrmesternek a *koronás ezüst érdemkeresztet* legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Jencsa György m. kir. V. sz. csendőrkerületbeli őrsvezető.

Nyitra vármegye Verbény községében 1895. évi augusztus 25-én éjjel fél 10 órakor tűz ütött ki,

mely az akkor uralgott heves szél folytán oly gyorsan terjedt, hogy korlátozására egyáltalán gondolni sem lehetett, úgy hogy az egész község csakhamar egy lángtengerré vált, a honnan az elviselhetlen hőség és füst elől mindenki menekülni volt kénytelen.

Jencsa György őrsvezető, az égő községtől 7 kmtérre fekvő rudnói őrsnek parancsnoka, Kraicek József csendőrrel már éjjel negyed 11 órakor a kárégés színhelyén megjelent s miután minden oltási kísérlet meddő maradt, teljes odaadással és a legjobb eredményvel a házi állatok s ingóságok megmentésén fáradozott, mely alkalommal nevezett őrsvezető arról értesült, hogy egy nő, Judin Mária, tűzveszélyben forog, a mennyiben ittas állapotban egy felette veszélyeztetett helyen, Maszarik Mihály esküdt háza s pajtája közötti szűk helyen fekszik, a mely épületeknek teljes lángokban álló födelei az összeomláshoz már közel állottak.

Jencsa őrsvezető daczára annak, hogy a körülötte álló egyének őt e tulveszélyes vállalkozástól visszatartani igyekeztek, gyors elhatározással, még csak szerelékét sem téve le, a zsarátrok és füsttel megtelt helyre valódi halálmegvetéssel behatolt s az itt eszméletlenül fekvő nőt — kinek ruhája részben már tüzet fogott — bal karjával átfogva, a lehulló szikrák és szalmazsarátrok között, tehát nyilvánvaló életveszélyben mozogva, kihozta s így saját életének veszélyeztetésével s a legnagyobb szorultság pillanatában ezen nőt megmentette a megégéstől s tüzet fogott ruháinak előzetes eloltása után, vízzel történt leöntözés és dörzsölés által ismét életre hozta.

Mindezek folytán **Ő csász. és apostoli királyi Felseége** folyó évi augusztus hó 15-én Ischlben kelt legfelsőbb elhatározásával Jencsa György őrsvezetőnek, egy nőszemélynek saját élete veszélyeztetésével a tűzhaláltól való megmentéseért, az *ezüst érdemkeresztet* legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.